

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2023

ΟΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΛΙΓΝΙΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ #4

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ

Οι ενεργειακές κοινότητες στην Ελλάδα και τις λιγνιτικές περιοχές #4

Κείμενο:

Ιωάννα Θεοδοσίου, Συνεργάτιδα πολιτικής, The Green Tank

Ιωάννα Σούκα, Αναλύτρια δεδομένων, The Green Tank

Συντονισμός:

Νίκος Μάντζαρης, Αναλυτής Πολιτικής για την Ενέργεια και το Κλίμα & Συνιδρυτής, The Green Tank

Για αναφορά:

The Green Tank (2023) «Οι ενεργειακές κοινότητες στην Ελλάδα και τις λιγνιτικές περιοχές #4»

Copyright © The Green Tank, 2023

Λεωφ. Βασ. Σοφίας 50, Αθήνα 11528

T. 210 7233384

<https://thegreentank.gr>

Email: info@thegreentank.gr

Περιεχόμενα

Σύνοψη.....	4
Εισαγωγή.....	7
Οι ενεργειακές κοινότητες σε αριθμούς.....	8
Επικράτεια.....	8
Επισκόπηση έργων ενεργειακών κοινοτήτων	10
Ακυρώσεις.....	11
Εκκρεμείς αιτήσεις	12
Μεταβίβαση έργων	14
Εμπορικά έργα ενεργειακών κοινοτήτων	15
Έργα αυτοπαραγωγής ενεργειακών κοινοτήτων.....	17
Αυτοπαραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από πολίτες, άλλους φορείς και ενεργειακές κοινότητες.	19
Λιγνιτικές περιοχές.....	21
Δυτική Μακεδονία.....	22
Αρκαδία.....	23
Πρόσφατες θεσμικές αλλαγές.....	24
Χρηματοδότηση ενεργειακών κοινοτήτων	31
Οι ενεργειακές κοινότητες στον κοινοβουλευτικό έλεγχο.....	33
Προτάσεις.....	34

Σύνοψη

Η παρούσα ανάλυση για τις ενεργειακές κοινότητες αποτελεί συνέχεια των 3 προηγούμενων αναλύσεων του Green Tank¹. Στηρίχθηκε στα δεδομένα του Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ) ως τον Οκτώβριο του 2023, του Διαχειριστή του Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΔΕΔΔΗΕ) ως τον Αύγουστο του 2023 και του Ανεξάρτητου Διαχειριστή Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΔΜΗΕ) ως τον Απρίλιο του 2023. Τα κυριότερα ευρήματα συνοψίζονται ως εξής:

1. Τον Οκτώβριο του 2023 στην Ελλάδα καταγράφονται **1,677 ενεργές ενεργειακές κοινότητες**. Από αυτές οι 1,668 είναι Ενεργειακές Κοινότητες του ν. 4513/2018 **αυξημένες κατά 18.6%** σε σχέση με τον Νοέμβριο 2022 (1,406). Έχουν συσταθεί επίσης 8 Κοινότητες Ανανεώσιμης Ενέργειας (ΚΑΕ) και 1 Ενεργειακή Κοινότητα Πολιτών (ΕΚΠ) βάσει του νόμου 5037/2023 (Μάρτιος 2023), χωρίς ωστόσο να έχει γίνει κανένα αίτημα σύνδεσης έργου από αυτές ως τώρα.
2. Έως και τον Αύγουστο του 2023 οι αιτήσεις έργων που έχουν κατατεθεί γενικά από ενεργειακές κοινότητες (εμπορικά & αυτοπαραγωγή) στη χαμηλή – μέση τάση αριθμούν 6,304 με συνολική ισχύ 4,895.4 MW, μια αύξηση 4.7% σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2022 (4,677.5 MW). Από αυτά **έχουν ηλεκτριστεί 1,487 έργα ισχύος 1,071.7 MW**, μια αύξηση 34.3% στην ισχύ συγκριτικά με τον Νοέμβριο του 2022 (+273.6MW, 360 ηλεκτρισμένα έργα).
3. **Εκτοξεύθηκαν οι αιτήσεις έργων αυτοπαραγωγής από ενεργειακές κοινότητες από 147 τον Νοέμβριο 2022 σε 577 τον Αύγουστο 2023 (+292.5%)** ενώ η αντίστοιχη αιτούμενη ισχύς αυξήθηκε από 87 MW σε 350 MW. **Σημαντική αύξηση παρατηρήθηκε τους τελευταίους 10 μήνες στην αυτοπαραγωγή συνολικά**, δηλαδή αθροιστικά στον απλό ενεργειακό συμψηφισμό από μεμονωμένα νοικοκυριά και επιχειρήσεις και στον εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό από ενεργειακές κοινότητες και άλλους φορείς (+157.5% στο πλήθος των αιτήσεων και +96% στην ισχύ). **Η ηλεκτρισμένη ισχύς έργων αυτοπαραγωγής είναι πλέον 337.7 MW**, σχεδόν διπλάσια (+94.5%) σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2022. Όμως παραμένει πολύ χαμηλότερα σε σχέση με το αυξημένο ενδιαφέρον των πολιτών που καταγράφηκε ήδη από την έναρξη της ενεργειακής κρίσης, καθώς η ηλεκτρισμένη ισχύς είναι μόλις το 17.3% της αιτούμενης. Τα **εκκρεμή έργα αυτοπαραγωγής ισχύος 1,349 MW** μπορούν να ηλεκτριστούν αξιοποιώντας τον ηλεκτρικό χώρο των 2 GW που προβλέπει η νέα νομοθεσία (ν.5037/2023).
4. **Η ηλεκτρισμένη ισχύς των έργων αυτοπαραγωγής από ενεργειακές κοινότητες ήταν μόλις 7.5 MW** τον Αύγουστο του 2023. Παρά τον τριπλασιασμό της σε σχέση με τον Νοέμβριο 2022, η ηλεκτρισμένη ισχύς των εμπορικών έργων είναι 142 φορές μεγαλύτερη (1,064.2 MW). Επίσης, η ισχύς εκκρεμών έργων αυτοπαραγωγής (302.2 MW) είναι 40 φορές μεγαλύτερη από την ηλεκτρισμένη (7.5 MW), ενώ ο αντίστοιχος λόγος εκκρεμούς προς ηλεκτρισμένη ισχύ για τα εμπορικά έργα είναι μόλις 1.5 (1674.6 MW έναντι 1064.2MW), αναδεικνύοντας την ανάγκη να δοθεί άμεση προτεραιότητα στην ηλεκτρισση έργων αυτοπαραγωγής.

¹ The Green Tank, Νοέμβριος 2021, Ανασκόπηση εξελίξεων: Οι ενεργειακές κοινότητες στις λιγνιτικές περιοχές της Ελλάδας, <https://bit.ly/3NXsVRF>· The Green Tank, Μάιος 2022, Οι ενεργειακές κοινότητες στην Ελλάδα και τις λιγνιτικές περιοχές της Ελλάδας, Ανασκόπηση #2, <https://bit.ly/3WclTwo>· The Green Tank, Ιανουάριος 2023, Οι ενεργειακές κοινότητες στην Ελλάδα και τις λιγνιτικές περιοχές της Ελλάδας, Ανασκόπηση #3, <https://bit.ly/3PIRjdc>

5. **Το πρόβλημα ανεπάρκειας ηλεκτρικού χώρου παραμένει**, καθώς στο 66.6% των εκκρεμών αιτήσεων έργων ενεργειακών κοινοτήτων (εμπορικά & αυτοπαραγωγή) έχει γνωστοποιηθεί αδυναμία σύνδεσης στο δίκτυο από τον ΔΕΔΔΗΕ (1,650 αιτήσεις).
6. Στη λιγνιτική περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας, καταγράφονται 293 ενεργειακές κοινότητες διατηρώντας την Περιφέρεια στη 2^η θέση πανελλαδικά. Ωστόσο ο ρυθμός αύξησης κατά 12.3% σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2022 ήταν μικρότερος από το 48.3% του προηγούμενου έτους. Η Δυτική Μακεδονία είναι επίσης η πρώτη Περιφέρεια σε πλήθος και ισχύ εκκρεμών αιτήσεων (465 έργα, 377.5 MW) όπως και στα έργα που έχουν λάβει γνωστοποίηση αδυναμίας σύνδεσης λόγω έλλειψης δικτύου (406 έργα, 334.3 MW), ενώ από τον Νοέμβριο 2022 κατατέθηκαν μόνο 4 νέες αιτήσεις για εμπορικά έργα και 3 για αυτοπαραγωγή συνολικής ισχύος 2.7MW. Τα στοιχεία αυτά αναδεικνύουν **την πιθανή αποθάρρυνση των πολιτών της Δυτικής Μακεδονίας για συμμετοχή σε ενεργειακές κοινότητες** ενδεχομένως λόγω της έλλειψης διαθεσιμότητας δικτύου ή των καθυστερήσεων στην κινητοποίηση των διαθέσιμων πόρων.
7. **Η δυναμική των ενεργειακών κοινοτήτων στην Αρκαδία φαίνεται να αλλάζει.** Καταγράφηκαν 44 ενεργές ενεργειακές κοινότητες (+110% σε σχέση με τον Νοέμβριο 2022). Οι νέες ενεργειακές κοινότητες όμως δεν συστήνονται στη λιγνιτική Μεγαλόπολη αλλά στην Τρίπολη, ενώ το ίδιο ισχύει και για τα αιτούμενα έργα. Τον Αύγουστο του 2023 καταγράφονται 93 αιτήσεις έργων ενεργειακών κοινοτήτων (εμπορικά & αυτοπαραγωγή) ισχύος 57.1 MW, από τις οποίες έχουν ηλεκτριστεί 23 ισχύος 15.1 MW. Σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2022 υπάρχουν 24 νέες αιτήσεις (+6.8 MW), οι οποίες αφορούν όλες έργα εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού, γεγονός που αναδεικνύει την πρόσφατη **στροφή των πολιτών στην αυτοπαραγωγή**.
8. Τον Μάρτιο του 2023 **τροποποιήθηκε το θεσμικό πλαίσιο των ενεργειακών κοινοτήτων (ν.5037/2023)** προκειμένου να ενσωματώσει τις ευρωπαϊκές οδηγίες για τις ΑΠΕ και την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας. Θεσπίστηκαν δύο νέοι τύποι ενεργειακών κοινοτήτων, οι Κοινότητες Ανανεώσιμης Ενέργειας (ΚΑΕ) και οι Ενεργειακές Κοινότητες Πολιτών (ΕΚΠ), ενώ καταργήθηκε η δυνατότητα ίδρυσης νέων ενεργειακών κοινοτήτων βάσει του ιδρυτικού νόμου 4513/2018. Περιορίστηκε, ακόμη, δραστικά στο 20%, η δυνατότητα διαμοιρασμού των κερδών των ΚΑΕ και ΕΚΠ στα μέλη τους, προκειμένου να περιοριστεί η κατάχρηση του θεσμού των ενεργειακών κοινοτήτων για αποκόμιση κερδών. Προβλέφθηκε, επίσης, η διάθεση ηλεκτρικού χώρου 2 GW για έργα αυτοπαραγωγής καθώς και δημόσιων πόρων για την υλοποίησή τους. Ζητούμενα στην εφαρμογή των νέων αυτών προβλέψεων είναι ο ισότιμος διαμοιρασμός του ηλεκτρικού χώρου των 2 GW και των πόρων μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών αυτοκαταναλωτών δίνοντας προτεραιότητα σε ενεργειακές κοινότητες από πολίτες, καθώς αυτές έχουν δυσκολία πρόσβασης σε τραπεζικό δανεισμό ή άλλους πόρους.
9. Τον Σεπτέμβριο του 2023 **ενεργοποιήθηκε το πρώτο πρόγραμμα στήριξης έργων αυτοπαραγωγής ενεργειακών κοινοτήτων από το Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης 2021 – 2027**, ύψους €41.795 εκ. εκ των οποίων τα €26.845 εκ. προορίζονται για ενεργειακές κοινότητες στις λιγνιτικές περιοχές. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα στη σωστή κατεύθυνση, το οποίο όμως εξαιρεί τις ενεργειακές κοινότητες των πολιτών και των

μικρομεσαίων επιχειρήσεων, καθώς απευθύνεται στις ενεργειακές κοινότητες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) και των σχετικών με αυτούς φορείς. Επίσης, το επόμενο διάστημα αναμένεται η ενεργοποίηση προγραμμάτων για ενεργειακές κοινότητες μέσω των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων 2021 – 2027 στη Δυτική Ελλάδα (ύψους €17 εκ.) και το Ιόνιο (ύψους €850,000).

Εισαγωγή

Οι ενεργειακές κοινότητες παραμένουν το πιο σημαντικό εργαλείο στη διάθεση των πολιτών για τη συμμετοχή τους τόσο στην ενεργειακή μετάβαση όσο και στην αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης. Μέσω αυτών δρουν συλλογικά και γίνονται οι ίδιοι παραγωγοί ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), είτε για την κάλυψη των ενεργειακών τους αναγκών, έργα εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού, είτε για τη συμμετοχή τους στην αγορά των ΑΠΕ αναπτύσσοντας εμπορικά έργα. Ενεργειακές κοινότητες συστήνονται εκτός από πολίτες και από τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης στοχεύοντας στην κοινωφέλεια μέσω της ανάπτυξης έργων ΑΠΕ. Από την άλλη, τα οικονομικά οφέλη των εμπορικών έργων από την πώληση της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας αποδίδονται στους συμμετέχοντες στην ενεργειακή κοινότητα μέσω της διανομής πλεονασμάτων χρήσης.

Τον Μάρτιο του 2023 η νομοθεσία για τις ενεργειακές κοινότητες άλλαξε ώστε να ενσωματώσει τις ευρωπαϊκές οδηγίες 2018/2001² (Οδηγία για τις ΑΠΕ, REDII) και 2019/944³ (Οδηγία για την Εσωτερική Αγορά Ηλεκτρικής Ενέργειας, IEMD) σηματοδοτώντας μια νέα φάση στην ανάπτυξη του θεσμού. Σύμφωνα με τον νέο νόμο 5037/2023⁴ εισάγονται δύο νέοι τύποι ενεργειακών κοινοτήτων: οι Κοινότητες Ανανεώσιμης Ενέργειας (ΚΑΕ) και οι Ενεργειακές Κοινότητες Πολιτών (ΕΚΠ). Επίσης διατηρούνται οι υφιστάμενες Ενεργειακές Κοινότητες του ιδρυτικού νόμου 4513/2018⁵, αλλά χωρίς δικαίωμα σύστασης νέων από 01/04/2023. Πρωταρχικός σκοπός και των τριών τύπων ενεργειακών κοινοτήτων είναι να προσφέρουν περιβαλλοντικό, οικονομικό και κοινωνικό όφελος σε επίπεδο κοινότητας για τα μέλη τους ή τις τοπικές περιοχές δράσης τους.

Η παρούσα ανασκόπηση στοχεύει στην ανάδειξη της εξέλιξης του θεσμού των ενεργειακών κοινοτήτων, αναλύοντας τα συγκεντρωτικά στοιχεία που δημοσιεύτηκαν από το Γενικό Εμπορικό Μητρώο (ΓΕΜΗ)⁶ έως τον Οκτώβριο του 2023, τον Διαχειριστή του Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΔΕΔΔΗΕ)⁷ έως τον Αύγουστο του 2023 και τον Ανεξάρτητο Διαχειριστή Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΔΜΗΕ)⁸ έως τον Απρίλιο του 2023.

Επιπλέον, καταγράφονται οι βασικές αλλαγές που φέρνει το νέο θεσμικό πλαίσιο για τις ενεργειακές κοινότητες και την αυτοπαραγωγή, καθώς και οι πρόσφατες εξελίξεις σχετικά με τα χρηματοδοτικά μέσα για τις ενεργειακές κοινότητες. Συνοψίζονται επίσης οι σχετικές ερωτήσεις που κατατέθηκαν στο πλαίσιο του κοινοβουλευτικού ελέγχου καθώς και οι αντίστοιχες απαντήσεις. Τέλος, παρουσιάζονται προτάσεις για την ενίσχυση του θεσμού των ενεργειακών κοινοτήτων στο πλαίσιο της Δίκαιης Μετάβασης.

² Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, <http://bit.ly/46BdZSB>

³ Οδηγία (ΕΕ) 2019 / 944 σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την τροποποίηση της οδηγίας 2012/27/ΕΕ, <https://bit.ly/48SH8KZ>

⁴ Νόμος 5037/2023, ΦΕΚ Α' / 78 / 28.03.2023

⁵ Νόμος 4513/2018, ΦΕΚ Α' / 9 / 23.01.2018

⁶ ΓΕΜΗ, 2023, <https://bit.ly/3FdiqHK>

⁷ ΔΕΔΔΗΕ, Αρχείο Αιτήσεων σύνδεσης σταθμών ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ αρμοδιότητας ΔΕΔΔΗΕ (Αύγ 2023) <https://bit.ly/303PIMj>, Αρχείο Αιτήσεων σύνδεσης έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού (Αύγ 2023) <https://bit.ly/3Lyv2MW>

⁸ ΑΔΜΗΕ, Αρχείο στατιστικών συνδέσεων ΑΠΕ (Απρίλιος 2023) <https://bit.ly/3Rv1xkf>

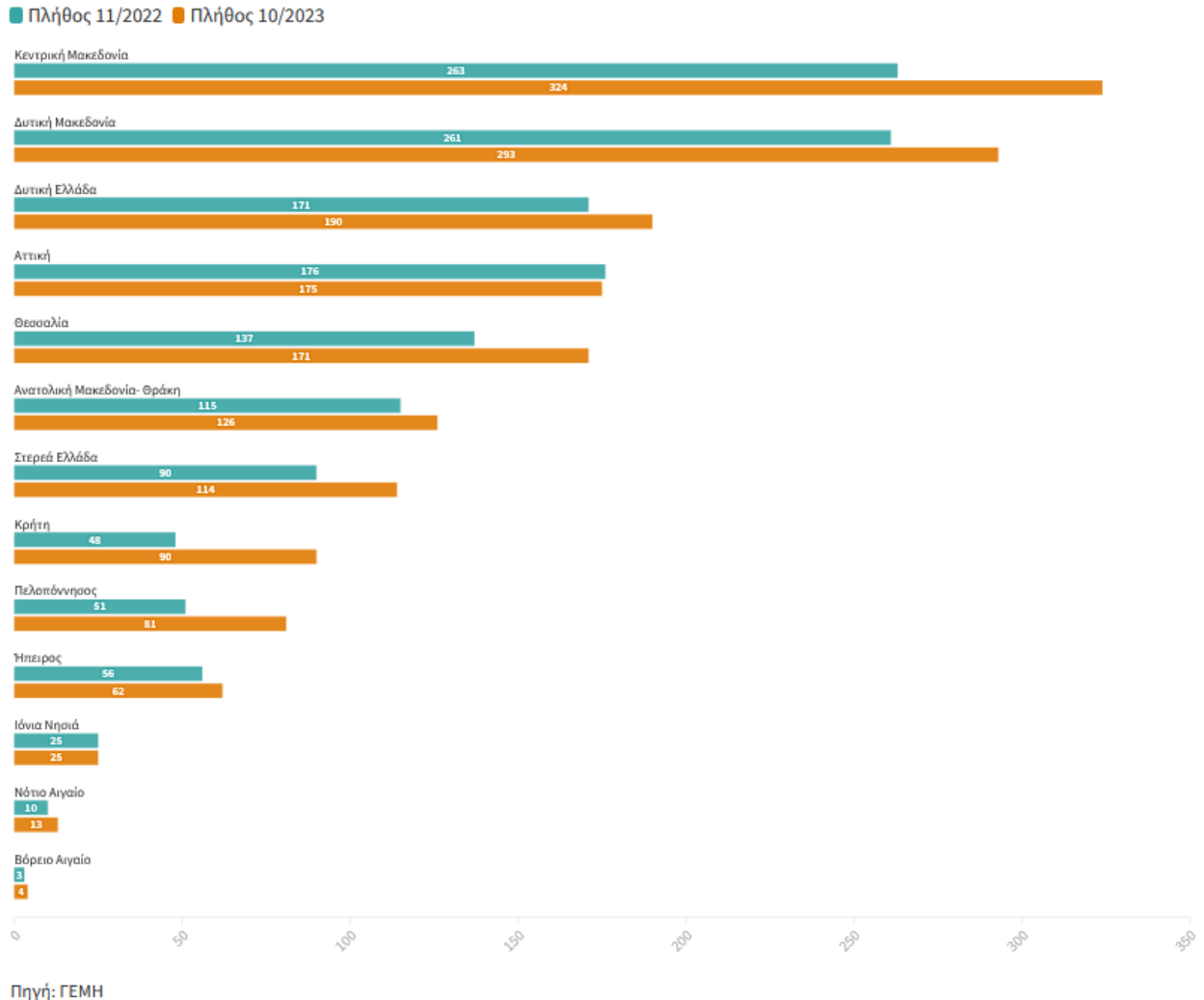
Οι ενεργειακές κοινότητες σε αριθμούς

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται αρχικά το πλήθος των ενεργειακών κοινοτήτων και των έργων τους ανά την επικράτεια και στη συνέχεια διακριτά η κατάσταση για τα εμπορικά έργα και τα έργα αυτοπαραγωγής (εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού). Έπειτα μελετώνται συγκεκριμένα οι λιγνιτικές περιοχές, αλλά και η εξέλιξη της αυτοπαραγωγής συνολικά, δηλαδή των έργων ενεργειακού και εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού όχι μόνο από ενεργειακές κοινότητες αλλά και από μεμονωμένα νοικοκυριά, επιχειρήσεις ή φορείς.

Επικράτεια

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΓΕΜΗ από το 2018 μέχρι σήμερα υπάρχουν 1,677 ενεργές ενεργειακές κοινότητες όλων των τύπων (Ενεργειακή Κοινότητα του ν.4513/2018, Κοινότητες Ανανεώσιμης Ενέργειας (ΚΑΕ) και Ενεργειακή Κοινότητα Πολιτών (ΕΚΠ)). Από αυτές οι 1,668 είναι ενεργές Ενεργειακές Κοινότητες του ν. 4513/2018, ενώ από τον Μάιο του 2023 με την ενεργοποίηση της νέας νομοθεσίας, έχουν συσταθεί οκτώ (8) ΚΑΕ και (μία) 1 ΕΚΠ.

Οι Ενεργειακές Κοινότητες του ν.4513/2018 είναι αυξημένες κατά 18.6% (262) σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2022, ενώ έχουν διαγραφεί και εκκαθαριστεί 154 ενεργειακές κοινότητες ως τον Οκτώβριο του 2023. Η εξέλιξη του πλήθους τους για τους τελευταίους 11 μήνες (Νοέμβριος 2022 – Οκτώβριος 2023) και η κατανομή τους στις 13 Περιφέρειες της χώρας παρουσιάζονται στο Διάγραμμα 1. Τους τελευταίους δέκα μήνες και στον ορίζοντα των αναμενόμενων νομοθετικών αλλαγών και της παύσης ίδρυσης νέων ενεργειακών κοινοτήτων βάσει του ιδρυτικού τους νόμου, καταγράφεται αύξηση του πλήθους των ενεργειακών κοινοτήτων ανά την επικράτεια.

Διάγραμμα 1: Κατανομή ενεργών ενεργειακών κοινοτήτων ανά Περιφέρεια (Νοέμβριος 2022, Οκτώβριος 2023)

Η κατάταξη των Περιφερειών ως προς το πλήθος των ενεργειακών κοινοτήτων που έχουν συσταθεί στα όριά τους παραμένει η ίδια με αυτή του Νοεμβρίου του 2022. Ειδικότερα, τον Οκτώβριο του 2023 η πλειονότητα των ενεργών ενεργειακών κοινοτήτων βρίσκεται στην Κεντρική Μακεδονία (324). Στη δεύτερη θέση πολύ κοντά βρίσκεται η Δυτική Μακεδονία (293) και έπονται η Δυτική Ελλάδα (190), η Αττική (175) και η Θεσσαλία (171). Παρά την αύξηση που παρατηρήθηκε, πολύ μικρή εξακολουθεί να παραμένει η αξιοποίηση του θεσμού των ενεργειακών κοινοτήτων στα νησιά του Ιονίου και του Αιγαίου. Η μεγαλύτερη ανάπτυξη παρατηρείται στην Κεντρική Μακεδονία όπου συστάθηκαν 61 νέες ενεργειακές κοινότητες μεταξύ Νοεμβρίου 2022 και Οκτωβρίου 2023, και ακολουθούν η Κρήτη (42), η Θεσσαλία (34) και η Πελοπόννησος (30).

Όσον αφορά τη χωρική κατανομή των 8 νέων ΚΑΕ, αυτές συστάθηκαν στις περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας (2), Πελοποννήσου (1), Αττικής (1), Κρήτης (1), Κεντρικής Μακεδονίας (1) και Στερεάς Ελλάδας (2). Η μια (1) νέα ΕΚΠ ιδρύθηκε στην Πελοπόννησο.

Επισκόπηση έργων ενεργειακών κοινοτήτων

Όσον αφορά τις αιτήσεις που έχουν κατατεθεί έως τον Αύγουστο του 2023 από τις ενεργειακές κοινότητες και για τις δύο κατηγορίες έργων ενεργειακών κοινοτήτων (εμπορικά και αυτοπαραγωγής), στη χαμηλή – μέση τάση εμφανίζονται συνολικά 6,304 αιτήσεις ισχύος 4,895.4 MW, σημειώνοντας αύξηση 4.7% σε σχέση με την αιτούμενη ισχύ έως τον Νοέμβριο του 2022 (4,677.5 MW).

Από τη συνολική αιτούμενη ισχύ έως τον Αύγουστο του 2023 έχουν ηλεκτριστεί 1,071.7 MW (21.9% της αιτούμενης ισχύος) τα οποία αντιστοιχούν σε 1,487 έργα (23.6% των αιτήσεων). Η αντίστοιχη ηλεκτρισμένη ισχύς μέχρι το Νοέμβριο του 2022 ήταν 798.1 MW⁹, επομένως η ηλεκτρισμένη ισχύς αυξήθηκε κατά 34.3% τους τελευταίους 10 μήνες (+360 ηλεκτρισμένα έργα, +273.6MW). Ακόμα μεγαλύτερη εμφανίζεται η αύξηση της ηλεκτρισμένης ισχύος σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2021 (+129.2%), καθώς τότε η ηλεκτρισμένη ισχύς ήταν 467.6 MW προερχόμενη από 681 έργα. Έτσι, ενώ μέχρι σήμερα η μη ηλεκτρισμένη ισχύς παρουσίαζε μια σταθερά αυξητική τάση, τον Αύγουστο του 2023 παρατηρείται για πρώτη φορά μια μικρή μείωση (-1.3%) σε σύγκριση με τον Νοέμβριο του 2022.

Όσον αφορά την εξέλιξη της κατανομής της ηλεκτρισμένης ισχύος ανά την επικράτεια η μεγαλύτερη αύξηση ηλεκτρισμένης ισχύος κατά τους τελευταίους 10 μήνες, παρατηρήθηκε στην Κρήτη (+300.6%). Ωστόσο η εγκατεστημένη ισχύς είναι χαμηλή σε απόλυτο νούμερο (4.1 MW) συγκριτικά με τις άλλες περιφέρειες και αντιστοιχεί σε μόλις 6 ηλεκτρισμένα έργα. Ακολουθεί η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων με αύξηση ηλεκτρισμένης ισχύος 142.9%, παρουσιάζοντας επίσης χαμηλή εγκατεστημένη ισχύ 16.6 MW και μόλις 24 ηλεκτρισμένα έργα, και η Περιφέρεια Πελοποννήσου με αύξηση +102.9% (47 MW, 78 έργα το 2023). Τέταρτη σε αύξηση εγκατεστημένης ισχύος είναι η Περιφέρεια Αττικής (+59.9%, 18 έργα, 13.8 MW ισχύς) και ακολουθεί η Ανατολική Μακεδονία & Θράκη (+49%, 220 έργα, 152.1 MW ισχύς) και η Ήπειρος (+47.9%, 82 έργα, 54.3 MW ισχύς).

Εκτός από τα έργα στη χαμηλή-μέση τάση, από το 2020 εμφανίζονται έργα ενεργειακών κοινοτήτων και στην υψηλή τάση¹⁰ τα οποία υπάγονται στην αρμοδιότητα του ΑΔΜΗΕ. Τα έργα αυτά είναι είτε αιολικά (ΑΠ), είτε φωτοβολταϊκά (ΦΒ) και η ισχύς τους ποικίλει από 200 kW έως και πάνω από 18 MW (20-45 MW). Οι αιτήσεις έργων ενεργειακών κοινοτήτων στην υψηλή τάση εκτοξεύτηκαν τον Οκτώβριο του 2022, παρουσιάζοντας αύξηση 374% σε σχέση με τον Οκτώβριο του 2021 (+1248 αιτήσεις) και αντίστοιχα η αιτούμενη ισχύς αυξήθηκε κατά 1,607 MW. Το 2023 παρουσιάζεται μια πιο σταθερή κατάσταση καθώς στο διάστημα Οκτώβριος 2022 – Απρίλιος 2023 υποβλήθηκαν 65 επιπλέον αιτήσεις στον ΑΔΜΗΕ, ενώ η συνολική ισχύς μειώθηκε κατά 42.8 MW πιθανόν λόγω ακύρωσης κάποιων έργων με μεγαλύτερη ισχύ και υποβολή αιτήσεων με μικρότερη ισχύ. Υπογραμμίζεται ότι κανένα από αυτά τα έργα δεν έχει ηλεκτριστεί μέχρι στιγμής. Παρατηρείται ότι τόσο ο αριθμός των αιτήσεων όσο και η αιτούμενη ισχύς έργων ενεργειακών κοινοτήτων στην

⁹ Η ισχύς εδώ εμφανίζεται μειωμένη σε σχέση με την προηγούμενη ανάλυση του Green Tank (Ιανουάριος 2023, Οι ενεργειακές κοινότητες στην Ελλάδα και τις λιγνιτικές περιοχές #3) καθώς αφαιρέθηκαν τα έργα που μεταβιβάστηκαν σε ιδιωτικές μορφές εταιρειών.

¹⁰ Τα έργα αυτά είναι κατά κύριο λόγο εμπορικά, ενώ δυνατότητα σύνδεσης έργων αυτοπαραγωγής στην υψηλή τάση δίνεται από τον Μάρτιο 2023 με τον ν. 5037/2023. Από τα δεδομένα του ΑΔΜΗΕ δεν υπάρχει σαφής ένδειξη για τον χαρακτήρα των έργων.

υψηλή τάση είναι χαμηλότερες από αυτές στη χαμηλή – μέση τάση, όπου καταγράφεται μεγαλύτερο ενδιαφέρον για έργα ενεργειακών κοινοτήτων. Όμως, τα έργα των ενεργειακών κοινοτήτων στην υψηλή τάση αποτελούν το 30% της αιτούμενης ισχύος έργων ενεργειακών κοινοτήτων στη χαμηλή-μέση και υψηλή τάση αθροιστικά.

	ΕΡΓΑ	ΙΣΧΥΣ (MW)	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ
Οκτώβριος 2020	34	168.00	ΑΠ
Οκτώβριος 2021	334	462.30	ΑΠ,ΦΒ
Οκτώβριος 2022	1582	2,069.30	ΑΠ,ΦΒ
Απρίλιος 2023	1647	2,027.9	ΑΠ,ΦΒ

Πίνακας 1: Έργα ενεργειακών κοινοτήτων αρμοδιότητας ΑΔΜΗΕ 2020 - 2023

Όσον αφορά τις τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ως επί το πλείστον τα έργα που υποβάλλονται από τις ενεργειακές κοινότητες είναι φωτοβολταϊκά. Στα εμπορικά έργα που υποβάλλονται στη χαμηλή – μέση τάση (ΔΕΔΔΗΕ) υπάρχει ένας μικρός αριθμός αιτήσεων για αιολικά πάρκα, μονάδες βιοαερίου, βιομάζας και ΣΗΘΥΑ. Συνολικά αυτές οι αιτήσεις είναι 23 με ισχύ 43.5 MW (1% της συνολικής αιτούμενης από εμπορικά έργα). Οι 10 από αυτές τις αιτήσεις είναι για αιολικά πάρκα με ισχύ 31.6 MW, χωρίς να έχουν ηλεκτριστεί, ενώ μόνο ένα έργο βιοαερίου έχει ηλεκτριστεί στην Ήπειρο με ισχύ 500 kW. Στα έργα εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού συναντώνται μόνο φωτοβολταϊκά.

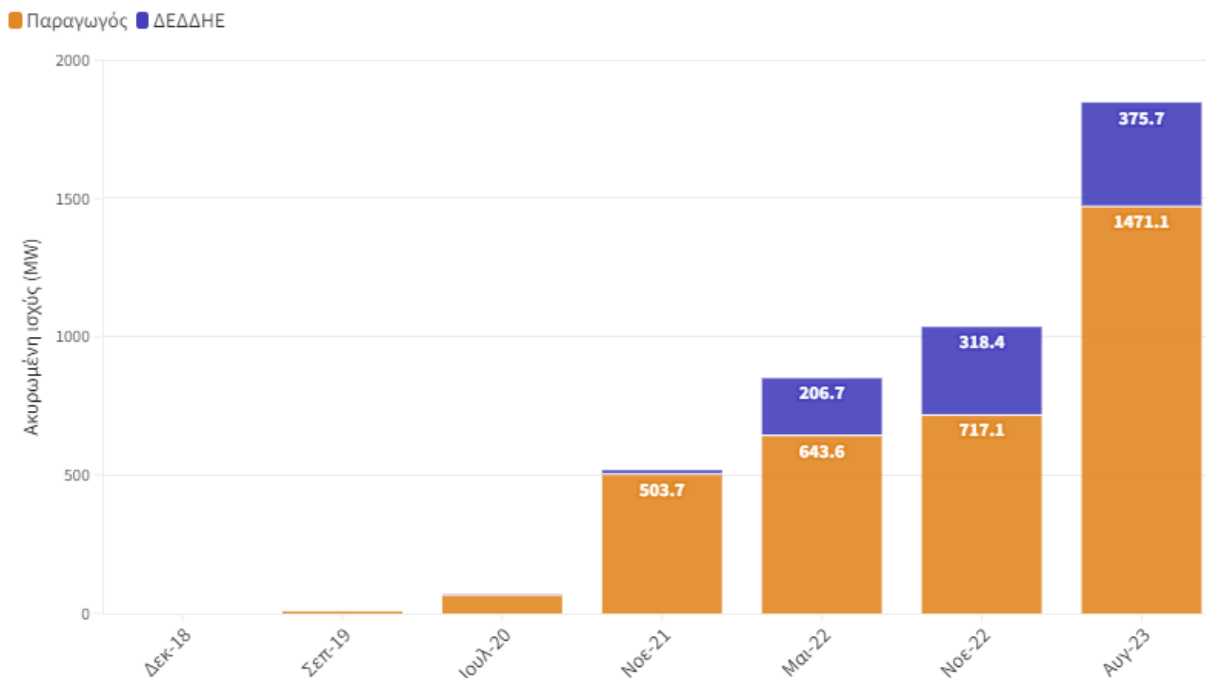
Από την άλλη μεριά, στα έργα για τα οποία κατατέθηκαν αιτήσεις στην υψηλή τάση (ΑΔΜΗΕ), τα αιολικά πάρκα εμφανίζονται περισσότερα απ' ότι στη χαμηλή – μέση τάση. Έως τον Απρίλιο του 2023, οι αιτήσεις για αιολικά πάρκα ήταν 41 (2.5% των συνολικών), ενώ η συνολική αιτούμενη ισχύς από αυτή την τεχνολογία ήταν 182 MW (9.1% της συνολικής ισχύος). Όλα τα υπόλοιπα έργα είναι φωτοβολταϊκά και όχι κάποια άλλη τεχνολογία.

Ακυρώσεις

Οι αιτήσεις που υποβάλλονται στη χαμηλή – μέση τάση (εμπορικά έργα και αυτοπαραγωγή), ενδέχεται να ακυρώνονται είτε από τον ΔΕΔΔΗΕ λόγω αδυναμίας σύνδεσης ή άλλων μη προσδιορισμένων αιτιών, είτε από τον παραγωγό εξαιτίας μη προσκόμισης εγγράφων, λήξη της ισχύος προθεσμιών ή αυτοδίκαιη λύση της συμφωνίας.

Έως τον Αύγουστο του 2023 οι αιτήσεις που ακυρώθηκαν ήταν 2,341 (37.1% των συνολικών αιτήσεων), ενώ η αντίστοιχη ισχύς ήταν 1,846.8 MW (37.7% της συνολικής αιτούμενης ισχύος). Πρόκειται για αύξηση κατά 78% τόσο στην ισχύ όσο και στο πλήθος των ακυρωμένων έργων συγκριτικά με τον Νοέμβριο του 2022 (1,318 ακυρωμένα έργα ισχύος 1,035.5 MW). Από τη συνολική ισχύ που έχει ακυρωθεί έως και τον Αύγουστο του 2023, τα 375.7 MW (20.3%) προέρχονται από τον ΔΕΔΔΗΕ και τα υπόλοιπα 1,471.1 MW (79.7%) από τους παραγωγούς (Διάγραμμα 2). Παραπλήσια είναι τα αντίστοιχα ποσοστά για τις αιτήσεις, δηλαδή 20% των αιτήσεων ακυρώθηκαν από τον ΔΕΔΔΗΕ ενώ το υπόλοιπο 80% από τους παραγωγούς.

Παρατηρείται ότι η πορεία των ακυρωμένων αιτήσεων είναι αυξητική. Μέχρι τον Νοέμβριο του 2022 οι ακυρώσεις από την πλευρά του ΔΕΔΔΗΕ αυξάνονταν περισσότερο από ότι οι ακυρώσεις από την πλευρά των παραγωγών. Το 2023 όμως καταγράφεται αντίθετη τάση, όπου οι ακυρώσεις από την πλευρά των παραγωγών αυξήθηκαν περισσότερο συγκριτικά με τις ακυρώσεις του ΔΕΔΔΗΕ. Πιθανοί λόγοι για την εξέλιξη αυτή είναι η καθυστέρηση των διαδικασιών αδειοδότησης και αξιολόγησης, ή/και η αποθάρρυνση των παραγωγών για την προοπτική των έργων τους μετά από γνωστοποίηση αδυναμίας σύνδεσης από τον ΔΕΔΔΗΕ λόγω έλλειψης διαθέσιμου ηλεκτρικού χώρου.

Πηγή: ΔΕΔΔΗΕ

Διάγραμμα 2: Εξέλιξη της ισχύος που αντιστοιχεί στις αιτήσεις που έχουν ακυρωθεί από τον ΔΕΔΔΗΕ ή από τον παραγωγό

Εκκρεμείς αιτήσεις

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η εξέλιξη των εκκρεμών αιτήσεων στη χαμηλή – μέση τάση (εμπορικά έργα και αυτοπαραγωγή). Ως εκκρεμείς νοούνται οι αιτήσεις που δεν έχουν ηλεκτριστεί και δεν έχουν ακυρωθεί. Στις αιτήσεις που δεν έχουν ηλεκτριστεί, περιλαμβάνονται και αυτές για τις οποίες ενδέχεται να έχει γνωστοποιηθεί αδυναμία σύνδεσης¹¹. Τον Αύγουστο του 2023 υπήρχαν 2,476 εκκρεμείς αιτήσεις (39.3% των συνολικών αιτήσεων έργων) ισχύος 1,976.8 MW, μειωμένες κατά 28.7% σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2022. Το μεγαλύτερο ποσοστό των εκκρεμών αιτήσεων προέρχεται από αδυναμία σύνδεσης στο δίκτυο (66.6%, 1,650 αιτήσεις). Εξαιρώντας τα έργα αυτά, όσα δηλαδή έχουν λάβει γνωστοποίηση αδυναμίας σύνδεσης (1,650 αιτήσεις, 1,346 MW), η ισχύς που υπολείπεται προς ηλεκτρισση είναι 631 MW, και αντιστοιχεί σε 826 έργα. Πρόκειται για αιτήσεις έργων που βρίσκονται σε εξέλιξη και επομένως έχουν τις μεγαλύτερες πιθανότητες να συνδεθούν,

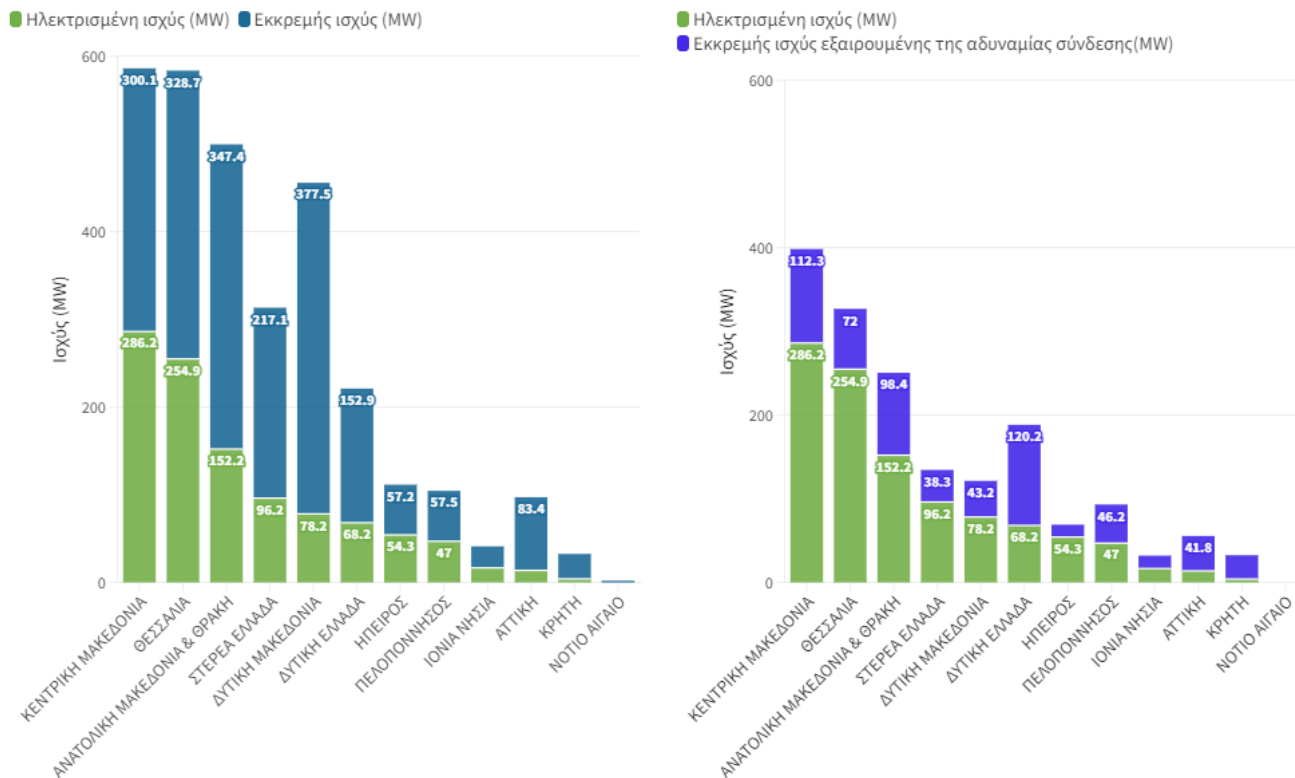
¹¹ Στην περίπτωση γνωστοποίησης αδυναμίας σύνδεσης, υπάρχει η δυνατότητα διατήρησης του αιτήματος σε εκκρεμότητα για 5 έτη από τον αιτούντα/ παραγωγό.

ειδικά αν επιταχυνθεί η αξιολόγηση και η αδειοδότησή τους. Η αντίστοιχη ισχύς τον Νοέμβριο του 2022 ήταν 885.4 MW (1,089 έργα). Επομένως, η καθαρή αύξηση αυτής της κατηγορίας αιτήσεων σε διάστημα 10 μηνών ήταν 263 ενώ η καθαρή αύξηση της ισχύος ήταν 254.4 MW.

Το Διάγραμμα 3 συγκρίνει την ηλεκτρισμένη ισχύ σε κάθε Περιφέρεια με την αντίστοιχη των εκκρεμών αιτήσεων, συμπεριλαμβανομένων ή όχι των αιτήσεων με γνωστοποίηση αδυναμίας σύνδεσης. Καταρχάς, παρατηρείται ότι η Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας είναι αυτή με τη μεγαλύτερη ηλεκτρισμένη ισχύ (286.2 MW, 377 έργα), ενώ ακολουθούν η Θεσσαλία (254.9 MW, 313 έργα), η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (152.2 MW, 220 έργα). Όσον αφορά τις εκκρεμείς αιτήσεις συνολικά (Διάγραμμα 3, αριστερά), η εικόνα στην κορυφή είναι διαφορετική, καθώς η Περιφέρεια με τη μεγαλύτερη ισχύ που εκκρεμεί είναι η Δυτική Μακεδονία (377.5 MW, 465 έργα). Στη δεύτερη και τρίτη θέση ακολουθούν η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (347.4 MW, 435 έργα) και η Θεσσαλία (328.7 MW, 388 έργα). Εστιάζοντας στις εκκρεμείς αιτήσεις εξαιρώντας αυτές για τις οποίες έχει γνωστοποιηθεί αδυναμία σύνδεσης (Διάγραμμα 3, δεξιά) παρατηρείται ότι η μεγαλύτερη ισχύς προς σύνδεση συναντάται στη Δυτική Ελλάδα (120.2 MW, 153 έργα) και μάλιστα είναι σχεδόν διπλάσια από την ηλεκτρισμένη ισχύ στην ίδια Περιφέρεια. Ακολουθούν η Κεντρική Μακεδονία (112.3 MW, 125 έργα) και η Ανατολική Μακεδονία-Θράκη (98.4 MW, 127 έργα).

Επιπλέον, η ανάλυση των στοιχείων δείχνει ότι οι περισσότερες αιτήσεις με γνωστοποίηση αδυναμίας σύνδεσης συναντώνται στην Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας (334.3 MW, 406 έργα). Ιδιαίτερη είναι η περίπτωση της Κρήτης, καθώς είναι η μόνη Περιφέρεια, στην οποία όλες οι εκκρεμείς αιτήσεις προέρχονται από αδυναμία σύνδεσης στο δίκτυο, ενώ πολύ υψηλό είναι και το ποσοστό στη λιγνιτική περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας, όπου το 87.3% των εκκρεμών αιτήσεων προέρχονται από αδυναμία σύνδεσης. Στις περισσότερες περιφέρειες οι εκκρεμείς αιτήσεις αλλά και σε όσες από αυτές εξαιρείται η αδυναμία σύνδεσης από τον ΔΕΔΔΗΕ, παρουσιάζουν μείωση σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο του Νοεμβρίου του 2022, ως συνέπεια της αύξησης των έργων που ηλεκτρίστηκαν ή ακυρώθηκαν.

Λαμβάνοντας υπ' όψη την εκκρεμή ισχύ στις περιφέρειες, αναδεικνύεται, η ευρύτερη ανάγκη ανάπτυξης και βελτίωσης των υποδομών δικτύου στη χώρα. Ταυτόχρονα, μεγάλη είναι και η ανάγκη για βελτίωση των διαδικασιών αδειοδότησης, καθώς για σημαντικό μέρος των εκκρεμών αιτήσεων σε όλη την επικράτεια (826 αιτήσεις ή 33.3% των εκκρεμών) δεν έχει γνωστοποιηθεί αδυναμία σύνδεσης από τον ΔΕΔΔΗΕ ενώ δεν έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία αξιολόγησης και αδειοδότησης. Συνεπώς, θα πρέπει να επισπευσθούν οι σχετικές διαδικασίες, ώστε άμεσα να προχωρήσουν και να οριστικοποιηθούν. Σε αυτή την κατηγορία η ισχύς ανά Περιφέρεια παρουσιάζεται με μωβ χρώμα στο Διάγραμμα 3 (δεξιά).

Πηγή: ΔΕΔΔΗΕ

Διάγραμμα 3: Σύγκριση ηλεκτρισμένης ισχύος σε σχέση με την ισχύ που εκκρεμεί προς σύνδεση έως τον Αύγουστο του 2023 για κάθε Περιφέρεια (αριστερά). Σύγκριση ηλεκτρισμένης ισχύος σε σχέση με την ισχύ που εκκρεμεί προς σύνδεση εξαιρουμένων των αιτήσεων με αδυναμία σύνδεσης έως τον Αύγουστο του 2023 για κάθε Περιφέρεια (δεξιά).

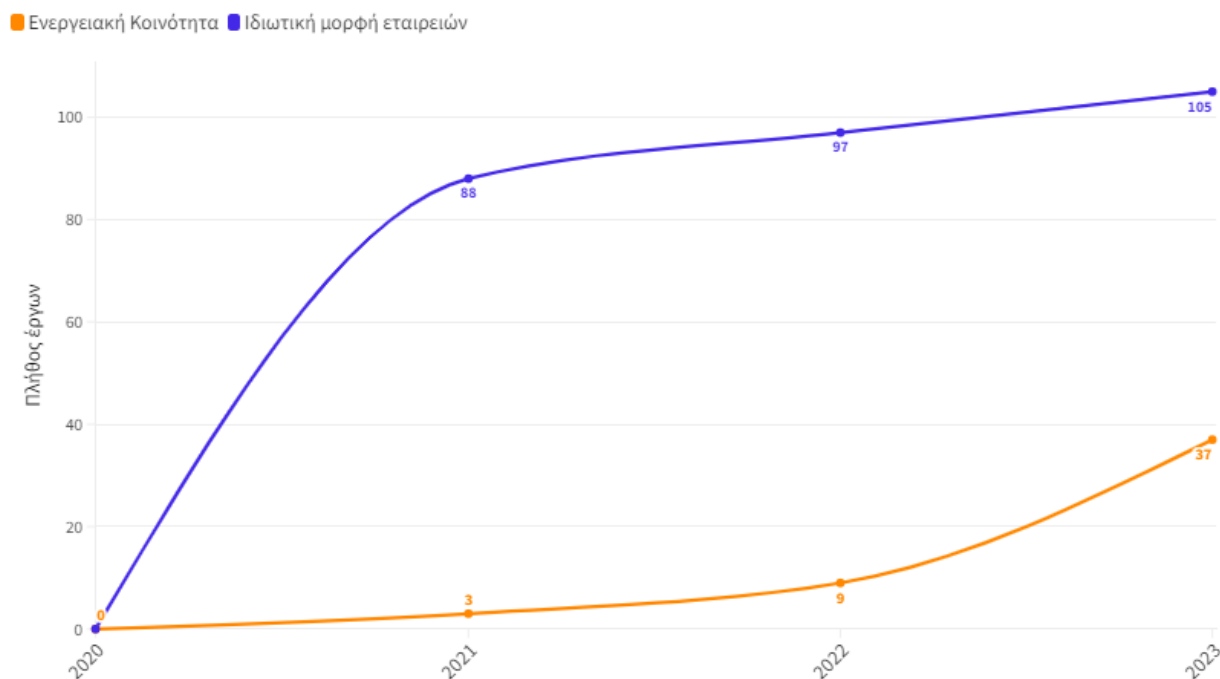
Μεταβίβαση έργων

Η μεταβίβαση έργων ΑΠΕ των ενεργειακών κοινοτήτων ακολουθεί τις σχετικές νομοθετικές προβλέψεις για τη μεταβίβαση έργων ΑΠΕ γενικότερα και αφορά τα εμπορικά έργα των ενεργειακών κοινοτήτων. Όμως, τη μελετάμε διακριτά διότι μέρος των στρεβλώσεων που προέκυψαν στον θεσμό των ενεργειακών κοινοτήτων σχετίζεται με αυτές. Ειδικότερα, οι ενεργειακές κοινότητες από τον ιδρυτικό τους νόμο (ν. 4513/2018) απολάμβαναν προνόμια, όπως προτεραιότητα σύνδεσης στο δίκτυο, ευνοϊκή αδειοδότηση και υψηλή τιμή λειτουργικής ενίσχυσης, τα οποία εκμεταλλεύτηκαν εταιρείες ΑΠΕ χρησιμοποιώντας τον θεσμό των ενεργειακών κοινοτήτων ώστε να απολαμβάνουν ευνοϊκότερες ρυθμίσεις έναντι των ανταγωνιστών τους. Όσον αφορά τον τρόπο συμμετοχής των ενεργειακών κοινοτήτων στην αγορά ενέργειας, μέχρι σήμερα δίνονται συνεχείς παρατάσεις στις λειτουργικές ενισχύσεις των εμπορικών έργων των ενεργειακών κοινοτήτων, με πιο πρόσφατη αυτή που συμπεριλήφθηκε στην νέα νομοθεσία για ενεργειακές κοινότητες, αλλά σε άρθρα που δεν σχετίζονται με τις ΚΑΕ και ΕΚΠ (αρ.111 ν.5037/2023, τροποποίηση άρθρου 7 ν. 4414/2016). Συγκεκριμένα, δόθηκε εκ νέου παράταση στις λειτουργικές ενισχύσεις για τα εμπορικά έργα των ενεργειακών κοινοτήτων έως 30.09.2024.

Για πρώτη φορά η μεταβίβαση έργων ενεργειακών κοινοτήτων παρατηρήθηκε το 2021. Μάλιστα εκτός από τις μεταβιβάσεις από ενεργειακές κοινότητες προς ιδιωτικές εταιρείες παρατηρήθηκε και

η αντίστροφη πορεία, μεταβιβάσεις δηλαδή έργων από ιδιωτικές εταιρείες προς ενεργειακές κοινότητες. Συγκρίνοντας τις δύο αυτές κατηγορίες μεταβιβάσεων (Διάγραμμα 4) είναι εμφανές ότι πολλά περισσότερα έργα ενεργειακών κοινοτήτων μεταβιβάστηκαν σε ιδιωτικές εταιρείες, παρά το αντίθετο. Ωστόσο κατά το τελευταίο έτος η αύξηση των έργων που μεταβιβάστηκαν σε ενεργειακές κοινότητες ήταν πολύ μεγαλύτερη (+300%) από την αύξηση έργων που μεταβιβάστηκαν σε ιδιωτικές μορφές εταιρειών (+8%).

Ειδικότερα, για τις Ενεργειακές Κοινότητες του ν. 4513/2018 -πλην ΚΑΕ και ΕΚΠ- μέχρι και τον Αύγουστο του 2023 είχαν μεταβιβαστεί 105 έργα ισχύος 84.4MW από πρώην ενεργειακές κοινότητες σε ιδιωτικές εταιρείες. Τα έργα αυτά είναι όλα εμπορικά, και περιλαμβάνουν 5 ηλεκτρισμένα έργα, 31 εκκρεμή ενώ 69 ακυρώθηκαν. Αντίστοιχα έως τον Αύγουστο του 2023 καταγράφονταν 37 μεταβιβάσεις έργων από ιδιωτικές εταιρείες σε ενεργειακές κοινότητες με συνολική αιτούμενη ισχύ 30.1 MW. Από αυτά τα 12 έργα έχουν ηλεκτριστεί (8.9 MW), 1 έργο έχει ακυρωθεί από τον ΔΕΔΔΗΕ, ενώ από τα υπόλοιπα 24 που εκκρεμούν για τα 13 έχει γνωστοποιηθεί αδυναμία σύνδεσης.

Πηγή: ΔΕΔΔΗΕ

Διάγραμμα 4: Μεταβολή του πλήθους των εμπορικών έργων που έχουν μεταβιβαστεί σε ενεργειακές κοινότητες ή ιδιωτικές μορφές εταιρειών από το 2021 έως το 2023

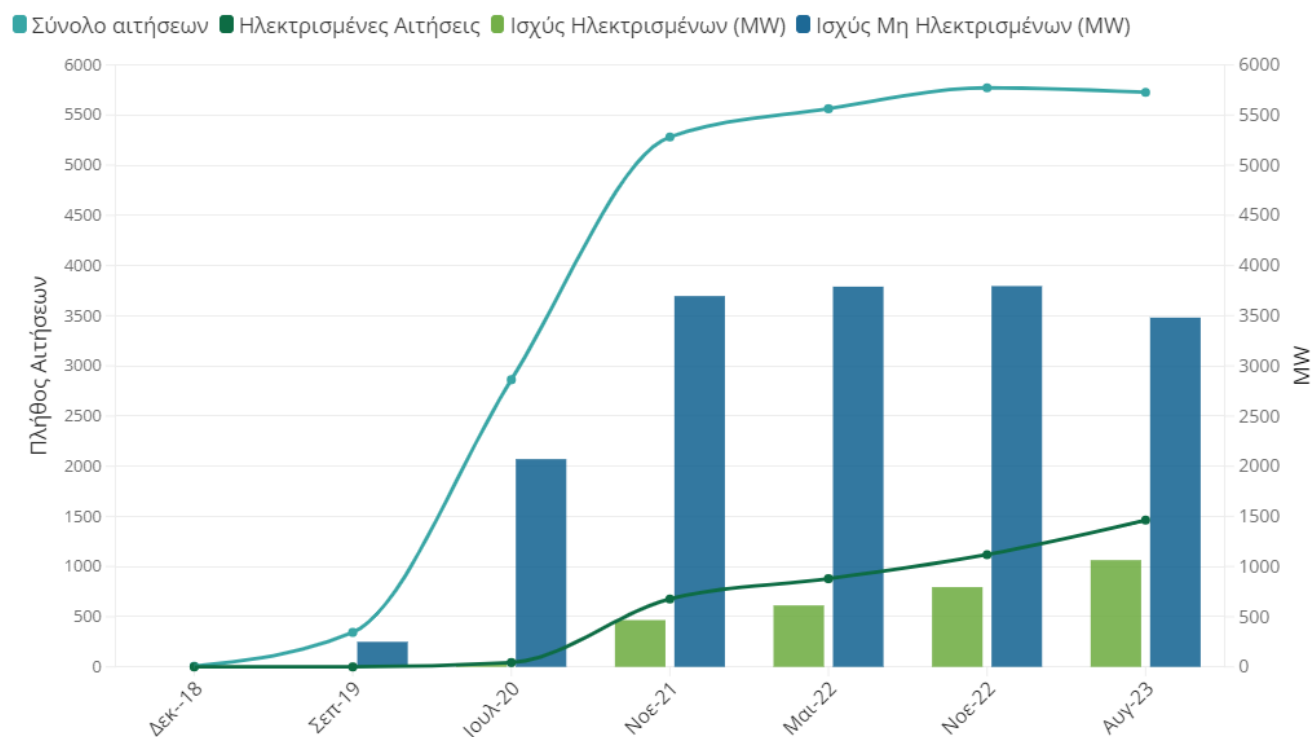
Εμπορικά έργα ενεργειακών κοινοτήτων

Τα εμπορικά έργα ΑΠΕ των ενεργειακών κοινοτήτων που έχουν κατατεθεί από το 2018 έως τον Αύγουστο του 2023 είναι 5,727 με αιτούμενη ισχύ 4,545.5 MW. Το 25.5% των έργων αυτών έχουν ηλεκτριστεί (1,462 έργα), αυξημένα κατά 30.7% σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2022 (1,119) και ακόμα περισσότερο σε σχέση με το 2021 (+116%). Αντίστοιχα η ηλεκτρισμένη ισχύς είναι 1,064.2

MW (24.3% της αιτούμενης ισχύος), αυξημένη κατά 33.9% σε σχέση με το 2022 και 128.1% σε σχέση με το 2021 (Διάγραμμα 5).

Εστιάζοντας στις ακυρώσεις παρατηρούμε ότι έως τον Αύγουστο του 2023 το 39.4% των αιτήσεων ισχύος 1,806.6 MW έχουν ακυρωθεί (2258 αιτήσεις). Από τον Νοέμβριο του 2022 έως και τον Αύγουστο του 2023, ακυρώθηκαν συνολικά 958 αιτήσεις οι οποίες αντιστοιχούν σε 780.1 MW. Το 7.5% αυτών των αιτήσεων (72) ακυρώθηκε από τον ΔΕΔΔΗΕ, λόγω αδυναμίας σύνδεσης ή άλλων μη προσδιορισμένων αιτιών, ενώ το υπόλοιπο 92.5% (886) ακυρώθηκε από τους παραγωγούς, είτε λόγω μη προσκόμισης εγγράφων, λήξης ισχύος προθεσμιών ή αυτοδίκαιη λύση της συμφωνίας.

Από την άλλη, μεγάλος αριθμός αιτήσεων για εμπορικά έργα βρίσκεται σε εκκρεμότητα (2007 έργα, 1,674.6 MW), εκ των οποίων το 73.3% έχει λάβει από τον ΔΕΔΔΗΕ γνωστοποίηση αδυναμίας σύνδεσης (1,471 έργα με ισχύ 1,228.2 MW), ενώ στο 26.7% (536 αιτήσεις ισχύος 446.45 MW) δεν έχει μεν γνωστοποιηθεί αδυναμία σύνδεσης από τον ΔΕΔΔΗΕ αλλά ούτε έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία αξιολόγησης και αδειοδότησης. Προκύπτει λοιπόν, πως όσον αφορά τα εμπορικά έργα, τους τελευταίους 10 μήνες υπήρξε μεν διευθέτηση αρκετών αιτημάτων μέσω ακυρώσεων ή ενεργοποιήσεων, ωστόσο σημαντικός αριθμός αιτήσεων (35% των αιτούμενων εμπορικών έργων) παραμένουν σε εκκρεμότητα.

Πηγή: ΔΕΔΔΗΕ

Διάγραμμα 5: Πλήθος και ισχύς ηλεκτρισμένων και μη εμπορικών έργων μέχρι και τον Αύγουστο 2023

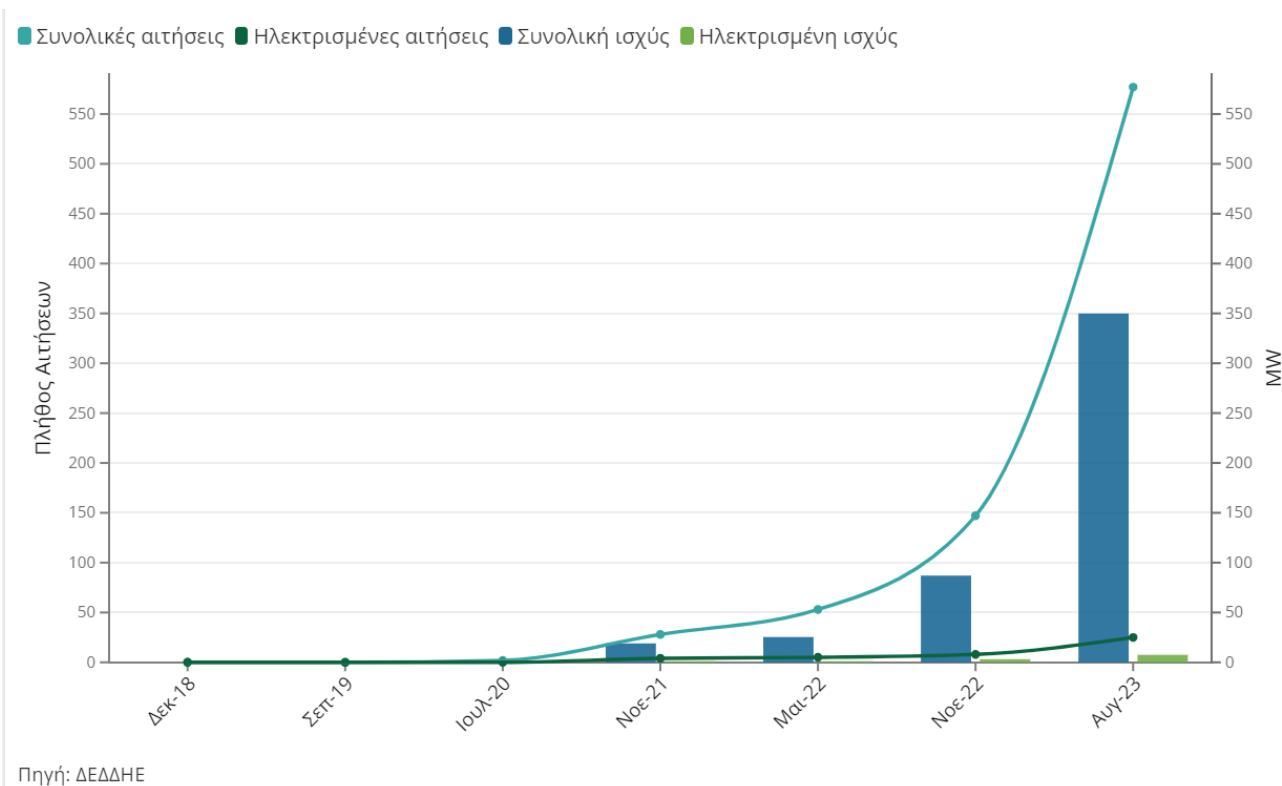
Στις περιφέρειες, η εικόνα ως προς τον αριθμό των αιτήσεων εμπορικών έργων ΑΠΕ ακολουθεί αυτή του προηγούμενου έτους με τις περισσότερες αιτήσεις να εμφανίζονται στην Κεντρική Μακεδονία

(1,455) και τη Θεσσαλία (988). Αξιοσημείωτη είναι η αύξηση, ειδικά, των ηλεκτρισμένων έργων στα Ιόνια νησιά, όπου τριπλασιάστηκαν σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2022 (24 ηλεκτρισμένα έργα, 16.6 MW ηλεκτρισμένη ισχύς) και στην Πελοπόννησο όπου διπλασιάστηκαν (68 ηλεκτρισμένα έργα, 45.9 MW ηλεκτρισμένη ισχύς). Σε απόλυτες τιμές η μεγαλύτερη αύξηση σε ηλεκτροδότηση έργων σημειώθηκε στη Θεσσαλία (+65 έργα, +57.1 MW). Όσον αφορά τις εκκρεμείς αιτήσεις, η τάση έχει αλλάξει σε σχέση με το προηγούμενο διάστημα. Οι περισσότερες εκκρεμείς αιτήσεις εμφανίζονται στην Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας (434 έργα) με συνολική ισχύ 357.7 MW. Ακολουθούν η Ανατολική Μακεδονία & Θράκη (384 έργα και 316.7 MW) και η Θεσσαλία (360 έργα και 311.6 MW). Αντίθετα, τον Νοέμβριο του 2022 πρώτη σε εκκρεμείς αιτήσεις ήταν η Κεντρική Μακεδονία με 844 έργα, όμως έως τον Αύγουστο του 2023 ο αριθμός αυτός μειώθηκε σημαντικά καθώς 48 έργα ηλεκτρίστηκαν και 423 ακυρώθηκαν. Η Δυτική Μακεδονία βρισκόταν στην 4^η θέση τον Νοέμβριο του 2022, με 558 εκκρεμείς αιτήσεις και ισχύ 453.8 MW.

Έργα αυτοπαραγωγής ενεργειακών κοινοτήτων

Οι αιτήσεις έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού από ενεργειακές κοινότητες εκτοξεύτηκαν τον Αύγουστο του 2023 (577) παρουσιάζοντας αύξηση κατά 292.5% σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2022 (147) και αντίστοιχα παρατηρήθηκε αύξηση της αιτούμενης ισχύος κατά 302.2% (από 87 MW σε 350 MW), όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 6. Η μεγάλη αυτή αύξηση αποδεικνύει την ολοένα και μεγαλύτερη ανάγκη των πολιτών να καλύψουν οι ίδιοι τις ενεργειακές τους ανάγκες με καθαρή ενέργεια. Στην περίοδο των τελευταίων 10 μηνών, τα ηλεκτρισμένα έργα τριπλασιάστηκαν (25 από 8) και η ηλεκτρισμένη ισχύς σημείωσε αύξηση 137% (7.5 MW από 3.2 MW).

Παράλληλα όμως σχεδόν πενταπλασιάστηκαν οι ακυρώσεις αιτήσεων (από 18 τον Νοέμβριο του 2022 σε 83 τον Αύγουστο 2023), εκ των οποίων το 79.5% (66 αιτήσεις ισχύος 29.7MW) προέρχονται από τον ΔΕΔΔΗΕ. Το πλήθος των εκκρεμών αιτήσεων παρέμεινε υψηλό (469 έργα, 81.2% των αιτήσεων), όπως και η εκκρεμής ισχύς (302.2 MW, 86.3% αιτούμενης ισχύος), ενώ ως τον Αύγουστο του 2023 είχε γνωστοποιηθεί αδυναμία σύνδεσης για 224 έργα ισχύος 146.8 MW (42% αιτούμενης ισχύος). Εξαιρώντας από τις εκκρεμείς αιτήσεις αυτές που παρουσιάζουν αδυναμία σύνδεσης από τον ΔΕΔΔΗΕ παραμένουν 290 έργα ισχύος 184.5 MW, για τα οποία θα πρέπει να επιταχυνθεί η αξιολόγηση και η αδειοδότησή τους ώστε να προχωρήσει άμεσα η ηλεκτρισή τους.

Διάγραμμα 6: Πλήθος και ισχύς ηλεκτρισμένων και μη έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού μέχρι και τον Αύγουστο 2023

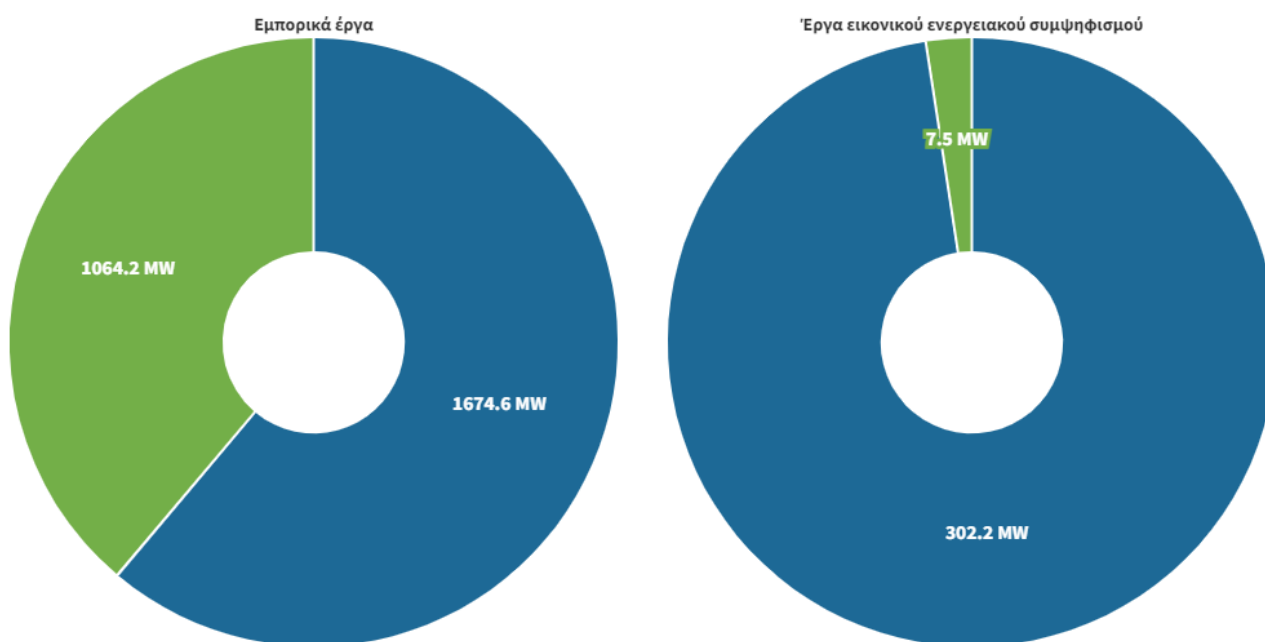
Εξετάζοντας τη γεωγραφική κατανομή των αιτήσεων έργων αυτοπαραγωγής, παρατηρείται ιδιαίτερα μεγάλη αύξηση στις περιφέρειες της Πελοποννήσου και της Κεντρικής Μακεδονίας. Στη μεν πρώτη οι αιτήσεις τον Αύγουστο του 2023 (104) ήταν 8.5 φορές περισσότερες από τον Νοέμβριο του 2022 (11), ενώ στη δεύτερη πάνω από 4 φορές περισσότερες (105 από 20). Ακολουθεί η Στερεά Ελλάδα με 78 περισσότερα έργα και έπειτα η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη με 51. Όσον αφορά τα ηλεκτρισμένα έργα, τα περισσότερα εμφανίζονται στην Πελοπόννησο (10) αυξημένα κατά 7 σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2022 ενώ η ηλεκτρισμένη ισχύς αυξήθηκε κατά 1 MW, οδηγώντας σε συνολική ηλεκτρισμένη ισχύ 1.1 MW τον Αύγουστο του 2023. Ωστόσο, η μεγαλύτερη ηλεκτρισμένη ισχύς καταγράφεται στην Κρήτη (4.1 MW), παρόλο που τα ηλεκτρισμένα έργα είναι λιγότερα σε αριθμό (6), καθώς τα έργα που ηλεκτρίστηκαν ήταν ισχύος από 400 έως 1,000 kW.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η Περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας, η οποία αν και τρίτη στην κατάταξη ως προς την αύξηση αιτήσεων, είχε τα περισσότερα έργα με αναφορά αδυναμίας σύνδεσης από τον ΔΕΔΔΗΕ (59 έργα με ισχύ 39.7 MW). Αναδεικνύεται έτσι το σημαντικό πρόβλημα της έλλειψης ηλεκτρικού χώρου για τη σύνδεση έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού, σε μια Περιφέρεια που κανένα έργο δεν έχει ακόμα ηλεκτριστεί. Ακολουθεί η Περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας (45 έργα, 35 MW) σε πλήθος έργων με αδυναμία σύνδεσης και έπειτα η Ανατολική Μακεδονία & Θράκη (24 έργα, 14.4 MW).

Όσον αφορά τα εκκρεμή έργα για τα οποία δεν υπάρχει γνωστοποίηση αδυναμίας σύνδεσης ως τον Αύγουστο του 2023 στην Πελοπόννησο υπάρχουν 77 με ισχύ 45.2 MW, Κεντρικής Μακεδονίας με 55 εκκρεμή έργα ισχύος 53.8 MW, ενώ στη Στερεά Ελλάδα 32 έργα ισχύος 16 MW.

Συνοψίζοντας, όπως φαίνεται και στο Διάγραμμα 7, η ηλεκτρισμένη ισχύς των έργων εικονικού ενεργειακού συμφηφισμού (7.5 MW) είναι 142 φορές μικρότερη από αυτή των εμπορικών έργων (1,064.2 MW). Η ίδια τάση, αλλά σε μικρότερο βαθμό, παρατηρείται και στην ισχύ που αντιστοιχεί στις αιτήσεις που εκκρεμούν (302.2 MW στα έργα εικονικού ενεργειακού συμφηφισμού και 1,674.6 MW στα εμπορικά έργα). Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει η αναλογία που υπάρχει ανάμεσα στις δύο κατηγορίες, όπου στην περίπτωση του εικονικού ενεργειακού συμφηφισμού η εκκρεμής ισχύς (ισχύς προς ηλεκτρίση) είναι σχεδόν 40 φορές μεγαλύτερη από την ηλεκτρισμένη, ενώ στα εμπορικά έργα μόνο 1.5 φορές.

■ Εκκρεμής ισχύς προς σύνδεση (MW) ■ Ηλεκτρισμένη ισχύς (MW)

Πηγή: ΔΕΔΔΗΕ

Διάγραμμα 7: Ηλεκτρισμένη ισχύς και ισχύς προς σύνδεση εμπορικών έργων και έργων εικονικού ενεργειακού συμφηφισμού μέχρι και τον Αύγουστο 2023

Αυτοπαραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από πολίτες, άλλους φορείς και ενεργειακές κοινότητες

Εκτός από τις ενεργειακές κοινότητες φαίνεται πως το εργαλείο του εικονικού ενεργειακού συμφηφισμού αξιοποιείται ολοένα και περισσότερο και από άλλους φορείς¹² ειδικά μετά την

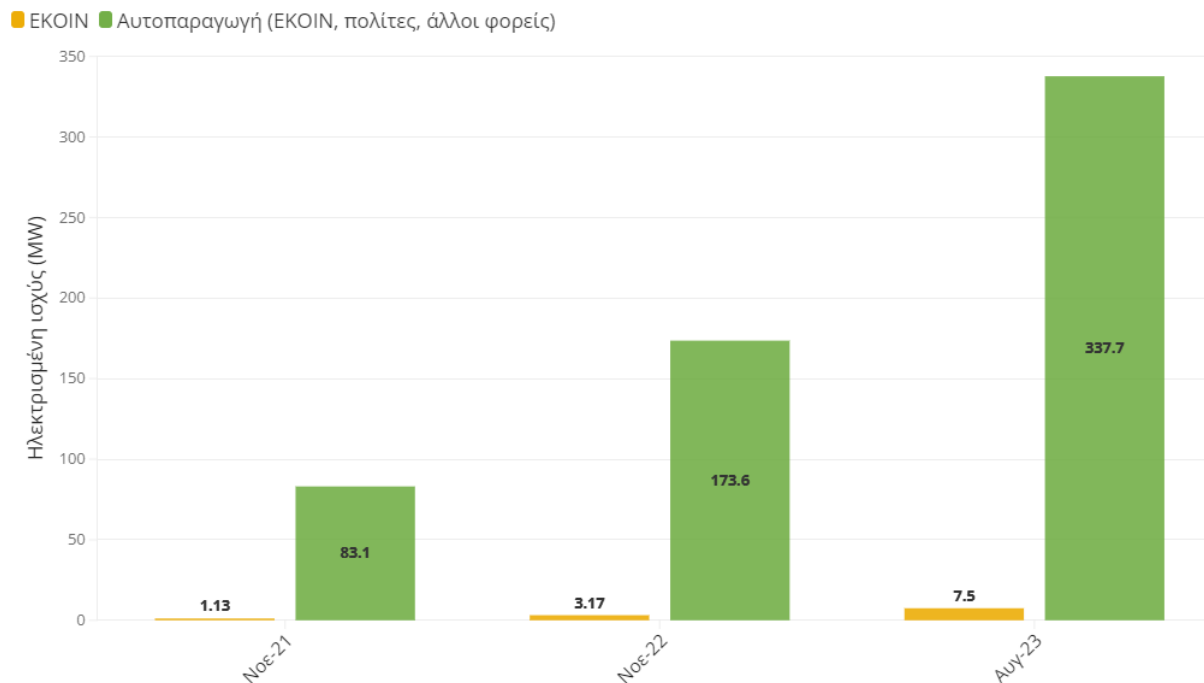
¹² Βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας ο εικονικός ενεργειακός συμφηφισμός μπορεί να εφαρμοστεί μόνο από συγκεκριμένες κατηγορίες πολιτών και νομικών προσώπων, όπως αγρότες, νομικά πρόσωπα δημοσίου/ιδιωτικού δικαίου που

περίοδο της ενεργειακής κρίσης. Παρατηρούμε λοιπόν, ότι οι αιτήσεις εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού από ενεργειακές κοινότητες και άλλους φορείς τον Αύγουστο του 2023 (1,554) αυξήθηκαν κατά 91.6% σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2022 (811), ενώ τριπλασιάστηκαν σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2021 (499). Ακόμα μεγαλύτερη ήταν η αύξηση της αιτούμενης ισχύος κατά 159.3% τον Αύγουστο (565.8 MW) σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2022 (218.2 MW). Τα ηλεκτρισμένα έργα τον Αύγουστο του 2023 είναι 230 (+20 σε σχέση με τον Νοέμβριο 2022) με συνολική ισχύ 22.2 MW, η οποία αυξήθηκε κατά 62% τους τελευταίους 10 μήνες (13.7 MW τον Νοέμβριο 2022). Οι αιτήσεις που εκκρεμούν, δηλαδή τα έργα που δεν έχουν ηλεκτριστεί και δεν έχουν ακυρωθεί, είναι 866 με ισχύ 454.5 MW το οποίο αντιστοιχεί στο 80.3% της αιτούμενης ισχύος των έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού. Αν από αυτά εξαιρέσουμε τα έργα για τα οποία έχει γνωστοποιηθεί αδυναμία σύνδεσης, τότε υπολείπονται 559 αιτήσεις συνολικής ισχύος 281.8 MW.

Αντίστοιχη εκτόξευση αιτημάτων συναντάται και στις μεμονωμένες αιτήσεις αυτοπαραγωγής από νοικοκυριά και επιχειρήσεις μέσω του απλού ενεργειακού συμψηφισμού. Τον Αύγουστο του 2023 οι αιτήσεις ήταν 30,150, αυξημένες κατά 162% σε σχέση με 10 μήνες πριν (11,503 τον Νοέμβριο του 2022). Η αιτούμενη ισχύς ήταν 1,389.8 MW, αυξημένη κατά 78.3% σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2022 (779.4 MW). Από τις αιτήσεις ενεργειακού συμψηφισμού του Αυγούστου 2023, το 31% αφορά ηλεκτρισμένα έργα (9,345) με ισχύ 315.5 MW, αυξημένα κατά 97.3% σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2022 (159.9 MW). Για το 13.9% των αιτήσεων υπάρχει δήλωση αδυναμίας σύνδεσης από τον ΔΕΔΔΗΕ. Εστιάζοντας στις εκκρεμείς αιτήσεις καταγράφονται 17,772 αιτήσεις με ισχύ 894.5 MW, δηλαδή 64.4% της αιτούμενης ισχύος. Αν από τις αιτήσεις αυτές αφαιρεθούν όσες παρουσιάζουν αδυναμία σύνδεσης από τον ΔΕΔΔΗΕ τότε υφίστανται 16,939 αιτήσεις με ισχύ 541.7 MW οι οποίες έχουν τις περισσότερες πιθανότητες να συνδεθούν αν επιταχυνθεί η αξιολόγηση και η αδειοδότησή τους.

Από την αύξηση των αιτήσεων έργων αυτοπαραγωγής είναι εμφανές πως, ως αποτέλεσμα της ενεργειακής κρίσης, πολίτες, επιχειρήσεις και τοπικές κοινωνίες στράφηκαν στην αξιοποίηση των ΑΠΕ για την κάλυψη των ενεργειακών τους αναγκών, είτε ατομικά (ενεργειακός και εικονικός ενεργειακός συμψηφισμός) είτε συλλογικά (ενεργειακές κοινότητες με εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό). Από την παραπάνω ανάλυση προκύπτει ότι, οι συνολικές αιτήσεις ενεργειακού και εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού τον Αύγουστο του 2023 ήταν 31,704, αυξημένες κατά 157.5% σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2022, ενώ η αιτούμενη ισχύς άγγιξε τα 2 GW (1,955.6 MW), αυξημένη κατά 96%. Μόνο ένα μικρό τμήμα αυτών έχει ηλεκτριστεί και πιο συγκεκριμένα 9,575 έργα με ισχύ 337.7 MW η οποία αντιστοιχεί στο 17.3% της αιτούμενης ισχύος (+89.6% στο πλήθος και +94.5% στην ισχύ σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2022, που η ηλεκτρισμένη ισχύς ήταν 173.6 MW). Η εξέλιξη της ηλεκτρισμένης ισχύος των έργων αυτοπαραγωγής ενεργειακών κοινοτήτων και άλλων φορέων, (όπως μεμονωμένοι πολίτες, επιχειρήσεις, αγρότες, δήμοι) σε σύγκριση με την ηλεκτρισμένη ισχύ των έργων αυτοπαραγωγής των ενεργειακών κοινοτήτων την περίοδο Νοέμβριος 2021 έως Αύγουστος 2023 παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 8.

επιδιώκουν κοινωφελείς ή άλλους δημοσίου ενδιαφέροντος σκοπούς γενικής ή τοπικής εμβέλειας (σχολικά συγκροτήματα, εκπαιδευτικά ιδρύματα κ.λπ.) και ενεργειακές κοινότητες. Για όλους τους υπόλοιπους, όπως μεμονωμένους πολίτες και επιχειρήσεις, εφαρμόζεται ο ενεργειακός συμψηφισμός.

Πηγή: ΔΕΔΔΗΕ

Διάγραμμα 8: Εξέλιξη ηλεκτρισμένης ισχύος στην αυτοπαραγωγή έργων ενεργειακών κοινοτήτων και έργων ενεργειακών κοινοτήτων και άλλων φορέων, όπως μεμονωμένοι πολίτες, επιχειρήσεις, αγρότες, δήμοι

Επιπλέον, υπάρχουν 17,498 αιτήσεις έργων αυτοπαραγωγής με συνολική αιτούμενη ισχύ 823.6 MW που εκκρεμούν και για τις οποίες δεν έχει γνωστοποιηθεί αδυναμία σύνδεσης. Επομένως, είναι εφικτό πολλοί πολίτες και φορείς να αυτονομηθούν ως προς την κάλυψη των ενεργειακών τους αναγκών, αν επιταχυνθούν οι διαδικασίες αξιολόγησης και αδειοδότησης. Επιπλέον, αν ληφθούν υπόψιν και οι αιτήσεις για τις οποίες έχει γνωστοποιηθεί αδυναμία σύνδεσης, τότε ο συνολικός αριθμός εκκρεμών αιτήσεων ανέρχεται σε 18,638 με συνολική ισχύ 1,349 MW. Λαμβάνοντας υπόψιν το νέο θεσμικό πλαίσιο, το οποίο δεσμεύει 2 GW ηλεκτρικού χώρου για έργα αυτοπαραγωγής, προκύπτει ότι τα 1,349 MW που εκκρεμούν μέχρι στιγμής είναι εφικτό να ηλεκτριστούν, με την προϋπόθεση της προτεραιοποίησης δέσμευσης ηλεκτρικού χώρου για τα έργα αυτοπαραγωγής των πολιτών και των ενεργειακών τους κοινοτήτων.

Λιγνιτικές περιοχές

Εστιάζοντας στις λιγνιτικές περιφερειακές ενότητες της Δυτικής Μακεδονίας και της Αρκαδίας διαπιστώνεται, βάσει των στοιχείων του ΓΕΜΗ, ότι τον Οκτώβριο του 2023 οι ενεργές Ενεργειακές Κοινότητες ν. 4513/2018 ανέρχονται σε 293 στη Δυτική Μακεδονία, εκ των οποίων οι 179 βρίσκονται στην Κοζάνη, οι 91 στη Φλώρινα, 15 στα Γρεβενά και 8 στην Καστοριά. Στην Αρκαδία από την άλλη, οι ενεργειακές κοινότητες ανέρχονται σε 44 εκ των οποίων οι 38 συναντώνται στην Τρίπολη και 1 μόνο στη Μεγαλόπολη. Καμία ΚΑΕ ή ΕΚΠ δεν έχει ιδρυθεί μέχρι στιγμής στις λιγνιτικές περιοχές της Δυτικής Μακεδονίας και Αρκαδίας.

Δυτική Μακεδονία

Το διάστημα Νοέμβριος 2022 έως Οκτώβριος 2023 ιδρύθηκαν 32 νέες ενεργειακές κοινότητες, σημειώνοντας αύξηση κατά 12.3% σημαντικά μικρότερη σε σύγκριση με την αύξηση του περασμένου έτους (Νοέμβριος 2021 – Νοέμβριος 2022) που ήταν 48.3%. Παρατηρείται ότι οι νέες ενεργειακές κοινότητες συστάθηκαν στις αμιγώς λιγνιτικές περιοχές Κοζάνης (+28) και Φλώρινας (+4). Συνεπώς η πλειονότητα των ενεργειακών κοινοτήτων στη Δυτική Μακεδονία παραμένει στις αμιγώς λιγνιτικές περιοχές, γεγονός που μπορεί να αποδοθεί στην ενεργειακή παράδοση των δύο αυτών Περιφερειακών Ενοτήτων.

Στις λιγνιτικές περιοχές της Δυτικής Μακεδονίας παρατηρείται στασιμότητα στα νέα έργα (εμπορικά και αυτοπαραγωγής) των ενεργειακών κοινοτήτων, καθώς υπήρξαν 7 μόνο νέες αιτήσεις, σε σύνολο 820 αιτήσεων ισχύος 615.8 MW τον Αύγουστο του 2023.

Όσον αφορά τα εμπορικά έργα τον Αύγουστο του 2023 ήταν 786, αυξημένα μόλις κατά 4 σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2022, ενώ η αιτούμενη ισχύς (613.7 MW) αυξήθηκε κατά 1.5 MW. Η ηλεκτρισμένη ισχύς αυξήθηκε από 63 MW τον Νοέμβριο του 2022 σε 78.2 MW (+24.1%), τα ηλεκτρισμένα έργα από 101 σε 124 (22.8%), ενώ τα 23 πρόσθετα έργα που ηλεκτρίστηκαν στην περίοδο των τελευταίων 10 μηνών εντοπίζονται όλα στην περιοχή της Κοζάνης. Η αύξηση της ηλεκτρισμένης ισχύος είναι σημαντικά μικρότερη από αυτή του περασμένου έτους (+156.2% Νοέμβριος 2021 - Νοέμβριος 2022).

Τα αιτούμενα έργα εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού τον Αύγουστο του 2023 είναι 34 και αντιστοιχούν σε ισχύ 20 MW. Μόλις 3 ήταν οι επιπλέον αιτήσεις σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2022 (+1.2 MW), ενώ κανένα επιπλέον έργο δεν ηλεκτρίστηκε, διατηρώντας σταθερή την εικόνα των ηλεκτρισμένων έργων (1 έργο ισχύος 0.03MW).

Όσον αφορά τις ακυρώσεις έργων (εμπορικών και αυτοπαραγωγής) ως τον Αύγουστο του 2023 έχουν ακυρωθεί 231 έργα, εκ των οποίων 2 είναι εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού και 229 εμπορικά, ενώ η συνολική ισχύς τους ανέρχεται σε 196 MW. Παρατηρείται αύξηση κατά 50% (77 έργα) σε σχέση με τον Νοέμβριο 2022, οδηγώντας σε αύξηση (48.3%) της ισχύος που έχει ακυρωθεί. Από τα ακυρωμένα έργα το 33.8% προέρχεται από τον ΔΕΔΔΗΕ και το υπόλοιπο 66.2% από τους παραγωγούς.

Οι εκκρεμείς αιτήσεις (εμπορικών και αυτοπαραγωγής) είναι 93 λιγότερες τον Αύγουστο του 2023 (465 ισχύος 377.5 MW) σε σχέση με 10 μήνες πριν. Αν από τις εκκρεμείς αιτήσεις εξαιρεθούν οι αιτήσεις με αδυναμία σύνδεσης από τον ΔΕΔΔΗΕ τότε υφίστανται 59 έργα ισχύος 43.2 MW για τα οποία θα πρέπει να επιταχυνθεί η αξιολόγηση και η αδειοδότησή τους ώστε να προχωρήσει άμεσα η ηλεκτρισή τους.

Παρατηρώντας την πορεία των αιτήσεων έργων αυτοπαραγωγής ενεργειακών κοινοτήτων στην Δυτική Μακεδονία, διαπιστώνεται ότι, ενώ τον Νοέμβριο του 2022 ήταν δεύτερη ανάμεσα στις υπόλοιπες περιφέρειες με 31 έργα και 18.7 MW αιτούμενη ισχύ τον Αύγουστο του 2023 έπεσε στην 6^η θέση με 34 έργα ισχύος 20 MW, από τα οποία 3 μόνο είναι νέα έργα ισχύος 1.2 MW. Το γεγονός

αυτό αποτυπώνει την πιθανή αποθάρρυνση των πολιτών για τη συμμετοχή τους στις ενεργειακές κοινότητες ενδεχομένως εξαιτίας της καθυστέρησης στην ολοκλήρωση των έργων τους ή της αδυναμίας κινητοποίησης των διαθέσιμων πόρων για τις ενεργειακές κοινότητες των λιγνιτικών περιοχών ή της αδυναμίας σύνδεσης έργων λόγω έλλειψης διαθεσιμότητας ηλεκτρικού χώρου.

Αρκαδία

Στην Περιφερειακή Ενότητα της Αρκαδίας το πλήθος των ενεργειακών κοινοτήτων υπερδιπλασιάστηκε από τον Νοέμβριο του 2022 (21) έως τον Οκτώβριο του 2023 (44). Η αύξηση αυτή όμως δεν καταγράφηκε στη λιγνιτική Μεγαλόπολη αλλά στην Τρίπολη (22) και στις άλλες περιοχές της Αρκαδίας (2). Αντίθετα, στη λιγνιτική Μεγαλόπολη μειώθηκε το πλήθος των ενεργών ενεργειακών κοινοτήτων, καθώς διαγράφηκε μία, οπότε υφίσταται πλέον μόνο μια (1) ενεργή ενεργειακή κοινότητα.

Οι αιτήσεις έργων ενεργειακών κοινοτήτων (εμπορικά και αυτοπαραγωγής) στην Αρκαδία τον Αύγουστο του 2023 είναι 93 και αντιστοιχούν σε συνολική αιτούμενη ισχύ 57.1 MW. Θετικό είναι το γεγονός ότι οι 24 νέες αιτήσεις (+6.8 MW) που προστέθηκαν σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2022, αφορούν όλες έργα εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού, αναδεικνύοντας τη σημαντική στροφή των πολιτών στην αυτοπαραγωγή, γεγονός που δεν είχε καταγραφεί ως τον Νοέμβριο του 2022 παρά την ενεργειακή κρίση.

Τα ηλεκτρισμένα έργα είναι πλέον 23 (από 9 τον Νοέμβριο του 2022), αυξάνοντας την ηλεκτρισμένη ισχύ σε 15.1 MW. Από τα 14 επιπλέον έργα που ηλεκτρίστηκαν τους τελευταίους 10 μήνες, τα 12 είναι εμπορικά έργα (15 MW) και μόλις 2 είναι έργα εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού (0.1 MW). Αξίζει να σημειωθεί πως κανένα από τα έργα που ηλεκτρίστηκαν δεν βρίσκεται στη λιγνιτική περιοχή της Μεγαλόπολης. Καμία επιπλέον αίτηση δεν κατατέθηκε από τον Νοέμβριο του 2022 στην Μεγαλόπολη, ενώ ακόμα και τα 8 εμπορικά έργα που είχαν κατατεθεί με ισχύ 6 MW είχαν ήδη ακυρωθεί από τον ΔΕΔΔΗΕ πριν 10 μήνες. Επομένως, τα ηλεκτρισμένα έργα συγκεντρώνονται ως επί το πλείστον στην Τρίπολη (22 έργα με ισχύ 15 MW) εκ των οποίων τα 21 είναι εμπορικά και το 1 εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού. Το άλλο ηλεκτρισμένο έργο εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού βρίσκεται στη Γορτυνία.

Ο αριθμός των έργων που ακυρώθηκαν παρέμεινε σχεδόν ο ίδιος (43 έργα όλα εμπορικά), ενώ η συνολική ακυρωμένη ισχύς ανέρχεται σε 33.9 MW. Αξίζει να σημειωθεί ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ακυρώσεων (86%) προέρχεται από τον ΔΕΔΔΗΕ, ενώ μόλις 6 αιτήσεις ακυρώθηκαν από τους παραγωγούς. Συνολικά εκκρεμούν 27 αιτήσεις ισχύος 8.1 MW, ενώ αν από τις εκκρεμείς αιτήσεις εξαιρεθούν 3 έργα για τα οποία έχει ανακοινωθεί αδυναμία σύνδεσης από τον ΔΕΔΔΗΕ, υφίστανται 24 αιτήσεις με συνολική ισχύ 6.4 MW για τις οποίες θα πρέπει να επιταχυνθεί η αξιολόγηση και η αδειοδότησή τους ώστε να προχωρήσει άμεσα η ηλεκτρισή τους.

Πρόσφατες Θεσμικές αλλαγές

Στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων και πρωτοβουλιών του “Fit for 55” αναθεωρήθηκε η Οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (RED II)¹³, η οποία είναι παράλληλα και βασική νομοθεσία που εισάγει τις ενεργειακές κοινότητες στο ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο. Στην αναθεωρημένη Οδηγία επιβεβαιώνεται ο ρόλος των πολιτών στην ενεργειακή μετάβαση, καθώς και η συμβολή τους στην επίτευξη των ευρωπαϊκών κλιματικών στόχων.

Ειδικότερα, αναφέρει ως γενική αρχή τη σπουδαιότητα για τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν την ανάπτυξη συστημάτων αποκεντρωμένης παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και αποθήκευσης και τη συμμετοχή τους στην αγορά ενέργειας και προτρέπει τα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν τους αυτοπαραγωγούς και τις ενεργειακές κοινότητες, να συμμετάσχουν ενεργά στην ενεργειακή αγορά, παρέχοντας υπηρεσίες ευελιξίας (flexibility services) μέσω συστημάτων απόκρισης ζήτησης και αποθήκευσης. Επίσης, αναγνωρίζει ότι η αυτοπαραγωγή συμπεριλαμβανομένων των ενεργειακών κοινοτήτων, συμβάλλει στη μείωση της ζήτησης ορυκτού αερίου και αυξάνει την ανθεκτικότητα του συστήματος ενισχύοντας στους ευρωπαϊκούς στόχους για ανανεώσιμη ενέργεια. Ειδική αναφορά γίνεται επίσης στη δυνατότητα συμμετοχής των ενεργειακών κοινοτήτων σε υπεράκτια αιολικά έργα και την απανθρακοποίηση του κτιριακού τομέα, καθώς και η συμβολή τους στη προώθηση συστημάτων τηλεθέρμανσης (και ψύξης) βασισμένα σε ανανεώσιμες πηγές.

Η σημαντικότερη όμως εξέλιξη σε θεσμικό επίπεδο για τις ενεργειακές κοινότητες στην Ελλάδα αφορά την ενσωμάτωση των Οδηγιών 2018/2001 (Οδηγία για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), REDII) και 2019/944 (Οδηγία για την Εσωτερική Αγορά Ηλεκτρικής Ενέργειας, IEMD) στον ν.5037/2023, που ψηφίστηκε τον Μάρτιο του 2023. Με τον νέο νόμο άλλαξε σημαντικά το θεσμικό πλαίσιο τόσο για τις ενεργειακές κοινότητες με την εισαγωγή δύο νέων τύπων ενεργειακών κοινοτήτων, τις Κοινότητες Ανανεώσιμης Ενέργειας (ΚΑΕ) και Ενεργειακές Κοινότητες Πολιτών (ΕΚΠ), ενώ από 01/04/2023 καταργήθηκε η δυνατότητα ίδρυσης νέων ενεργειακών κοινοτήτων βάσει του ιδρυτικού νόμου 4513/2018. Πέραν αυτών, οι σημαντικότερες αλλαγές που επήλθαν αφορούν στον δραστικό περιορισμό διαμοιρασμού των πλεονασμάτων χρήσης στα μέλη των ΚΑΕ και ΕΚΠ στο 20%, καθώς και στη διάθεση ηλεκτρικού χώρου 2 GW για έργα αυτοπαραγωγής και δημόσιων πόρων για την ενίσχυσή τους. Αλλαγές σημειώθηκαν επίσης και στον τομέα της αυτοπαραγωγής γενικότερα. Παρακάτω αποτυπώνονται οι βασικότερες αλλαγές.

Ορισμός ΚΑΕ και ΕΚΠ

Προστίθενται δύο νέοι ορισμοί για ενεργειακές κοινότητες, συγκεκριμένα οι Κοινότητες Ανανεώσιμης Ενέργειας (ΚΑΕ) και οι Ενεργειακές Κοινότητες Πολιτών (ΕΚΠ). Οι δύο νέοι αυτοί ορισμοί συνεπάγονται και νέες προβλέψεις για τη σύνθεση και τον ελάχιστο αριθμό των μελών μιας ενεργειακής κοινότητας, τις δραστηριότητες και την περιοχή δράσης της. Δεν αλλάζει όμως η νομική

¹³ Νομοθετικό ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 12ης Σεπτεμβρίου 2023 σχετικά με την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 98/70/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά την προώθηση της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και την κατάργηση της οδηγίας (ΕΕ) 2015/652 του Συμβουλίου (COM(2021)0557 – C9-0329/2021 – 2021/0218(COD)), <https://bit.ly/3Mf6AAv>

μορφή των ενεργειακών κοινοτήτων, όπως τη γνωρίσαμε μέχρι σήμερα. Οι δύο νέοι τύποι ενεργειακών κοινοτήτων που εισάγονται είναι αστικοί συνεταιρισμοί που στηρίζονται στην ανοικτή και εθελοντική συμμετοχή και τον ουσιαστικό έλεγχο από τα μέλη τους, ενώ έχουν ως πρωταρχικό σκοπό να παρέχουν περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά οφέλη σε επίπεδο κοινότητας για τα μέλη τους ή τις τοπικές περιοχές που δραστηριοποιούνται και όχι οικονομικό κέρδος. Παρακάτω (Πίνακας 2) παρουσιάζονται συνοπτικά οι προβλέψεις για ΚΑΕ και ΕΚΠ.

	Κοινότητα Ανανεώσιμης Ενέργειας (ΚΑΕ)	Ενεργειακή Κοινότητα Πολιτών (ΕΚΠ)
Συμμετοχή	Φυσικά πρόσωπα ΟΤΑ α' και β' βαθμού Μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) Αγροτικοί και αστικοί συνεταιρισμοί Νομικά πρόσωπα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα	Φυσικά πρόσωπα ΟΤΑ α' και β' βαθμού Νομικά πρόσωπα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου Αγροτικοί και αστικοί συνεταιρισμοί
Τοπικότητα	Τουλάχιστον 50% συν 1 των μελών πρέπει να έχουν εγγύτητα στην περιοχή δραστηριοποίησης της ΚΑΕ και ανάπτυξης του έργου της	Δεν υπάρχει
Ελάχιστος αριθμός μελών	30 μέλη με εξαιρέσεις για τα νησιά (20), επιχειρήσεις (15) και ΟΤΑ α' και β' βαθμού (3)	30 μέλη με εξαιρέσεις για τα νησιά (20), επιχειρήσεις (15) και ΟΤΑ α' και β' βαθμού (3)
Περιοχή δραστηριότητας	Εντός μίας Περιφέρειας	Εντός μίας ή περισσότερων Περιφερειών
Δραστηριότητες	Παραγωγή, κατανάλωση, αποθήκευση και πώληση ενέργειας από ΑΠΕ, διαμοιρασμός ενέργειας, δράσεις για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας	Δραστηριότητες ΚΑΕ και επιπλέον παραγωγή, ιδιοκατανάλωση ή πώληση ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ, αποθήκευση, διανομή, και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας, σωρευτική εκπροσώπηση, παροχή ευελιξίας και εξισορρόπησης, ενεργειακή απόδοση, φόρτιση ηλεκτρικών οχημάτων και άλλες υπηρεσίες προς τα μέλη της
Πλεονάσμα χρήσης	Διανομή πλεονάσματος χρήσης μετά την παρακράτηση 10% για τακτικό αποθεματικό και τουλάχιστον 70% για έκτακτο ή ειδικό αποθεματικό (δηλαδή διαμοιρασμός έως 20% των κερδών στα μέλη).	Διανομή πλεονάσματος χρήσης μετά την παρακράτηση 10% για τακτικό αποθεματικό και τουλάχιστον 70% για έκτακτο ή ειδικό αποθεματικό (δηλαδή διαμοιρασμός έως 20% των κερδών στα μέλη).

Πίνακας 2: Τι προβλέπει η νομοθεσία για ΚΑΕ και ΕΚΠ, Επεξεργασία: The Green Tank

Αυτοπαραγωγή

Με τον νέο νόμο τροποποιούνται οι προβλέψεις για αυτοπαραγωγή τόσο σε μεμονωμένους παραγωγούς όσο και συλλογικά, δηλαδή για τις ενεργειακές κοινότητες. Οι σημαντικότερες αλλαγές αφορούν:

- Νέα όρια για τον ενεργειακό συμψηφισμό (net metering): Καταργείται το όριο των 3 MW και εισάγεται όριο 10.8 KW ανά παροχή κατανάλωσης για τα νοικοκυριά και 100 KW ανά παροχή κατανάλωσης για νομικά πρόσωπα δημόσιου και ιδιωτικού δικαίου, παροχών υπηρεσιών ύδατος και αγρότες.
- Πέραν της δυνατότητας για εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό, εισάγεται ο εικονικός ταυτοχρονισμένος συμψηφισμός (virtual net billing), δηλαδή αυτοπαραγωγή σε πραγματικό χρόνο με δυνατότητα πώλησης της πλεονάζουσας ενέργειας, δίχως να τίθενται όρια ισχύος. Πρόκειται για ένα νέο σχήμα συμψηφισμού, με το οποίο συμψηφίζεται μόνο η παραγόμενη ενέργεια που ιδιοκαταναλώνεται σε πραγματικό χρόνο. Το υπόλοιπο της ενέργειας πωλείται στο δίκτυο και αποζημιώνεται με έναν από τους τρόπους που προβλέπονται από τη νομοθεσία (συνήθως τιμή χονδρικής, αναμένονται σχετικές διατάξεις). Η δυνατότητα πώλησης της πλεονάζουσας ενέργειας δεν προβλεπόταν μέχρι πρότινος από το ισχύον πλαίσιο τόσο του απλού όσο και του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού, όπου το πλεόνασμα ενέργειας που δεν ιδιοκαταναλωνόταν «αποθηκευόταν» στο δίκτυο για διάστημα τριών ετών και πέραν της τριετίας πιθανή περίσσεια ενέργειας δεν αποζημιωνόταν. Ο εικονικός ταυτοχρονισμένος συμψηφισμός προβλέπεται για όλα τα έργα αυτοπαραγωγής, με ιδιαίτερη έμφαση σε αυτά των επιχειρήσεων (μεμονωμένα είτε μέσω ενεργειακών κοινοτήτων) αντί του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού. Υπογραμμίζεται, επίσης, ότι η νέα αυτή ρύθμιση για τον εικονικό ταυτοχρονισμένο συμψηφισμό δίνει για πρώτη φορά τη δυνατότητα σε μεμονωμένους πολίτες να υλοποιήσουν έργα αυτοπαραγωγής χωρίς περιορισμό ισχύος και ανεξάρτητα με το που βρίσκεται η εγκατάσταση της κατανάλωσης. Μέχρι πρότινος, μεμονωμένα νοικοκυριά ή επιχειρήσεις μπορούσαν να κάνουν αυτοπαραγωγή αξιοποιώντας αποκλειστικά και μόνο τον απλό ενεργειακό συμψηφισμό όπου η παραγωγή και η κατανάλωση της ενέργειας έπρεπε να βρίσκονται στον ίδιο ή όμορο χώρο.
- Θεσπίζεται η αυτοκατανάλωση από κοινού, δηλαδή ο επιμερισμός ενέργειας για αυτοπαραγωγούς που βρίσκονται στο ίδιο κτίριο, κάτι που μέχρι σήμερα δεν προβλεπόταν από τη νομοθεσία. Διευκολύνεται έτσι η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σε πολυκατοικίες, καθώς δίνεται η δυνατότητα να μοιράζονται τα διαμερίσματα και οι κοινόχρηστοι χώροι της ίδιας πολυκατοικίας το ίδιο φωτοβολταϊκό δίχως να πρέπει να συστήσουν ενεργειακή κοινότητα. Στην περίπτωση αυτή ισχύουν τα όρια του ενεργειακού συμψηφισμού για νοικοκυριά και επιχειρήσεις (10 και 100 KW αντίστοιχα).

Από 01.11.2023 δεν επιτρέπεται στις Ενεργειακές Κοινότητες του ν.4513/2018 να υποβάλουν νέες αιτήσεις στον αρμόδιο Διαχειριστή για σταθμούς αυτοκατανάλωσης με εφαρμογή εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού, ενώ οι αιτήσεις σταθμών αυτοκαταναλωτών για εφαρμογή ενεργειακού και εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού που υποβάλλονται στον αρμόδιο Διαχειριστή από 01.07.2023 ρυθμίζονται από τις νέες διατάξεις.

Για την εφαρμογή εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού:

- οι σταθμοί παραγωγής μπορούν να συνδέονται στο Δίκτυο είτε Υψηλής Τάσης, είτε Μέσης Τάσης, είτε Χαμηλής Τάσης. Μέχρι πρότινος τα έργα ενεργειακού συμψηφισμού των ενεργειακών κοινοτήτων συνδέονταν μόνο στα δίκτυα χαμηλής – μέσης τάσης, τμήματα των

οποίων βρίσκονται πλέον σε κατάσταση κορεσμού. Η πρόβλεψη για δυνατότητα σύνδεσης και στο δίκτυο της υψηλής τάσης μπορεί να δώσει διέξοδο στα έργα συμψηφισμού από πολίτες και ενεργειακές κοινότητες.

- για ΚΑΕ, ΕΚΠ, καθώς και Ενεργειακές Κοινότητες του ν. 4513/2018, είναι δυνατό η παροχή των σταθμών παραγωγής και οι αντίστοιχες παροχές κατανάλωσης προς συμψηφισμό να εκπροσωπούνται από διαφορετικούς προμηθευτές. Η νομοθεσία μέχρι σήμερα δεν έδινε αυτή τη δυνατότητα υποχρεώνοντας τους συμμετέχοντες στις ενεργειακές κοινότητες να βρίσκονται όλοι στον ίδιο πάροχο για να προχωρήσει η διαδικασία του συμψηφισμού. Η εν λόγω ρύθμιση δίνει μεγαλύτερη ευελιξία στα μέλη των ενεργειακών κοινοτήτων. Αναμένονται όμως διευκρινήσεις για τον τρόπο εφαρμογής της.

Παρακάτω (Πίνακας 3) παρουσιάζονται οι προβλέψεις ανά τύπο συμψηφισμού και ανά κατηγορία αυτοπαραγωγού.

		Νοικοκυριά (οικιακή κατανάλωση)	Επιχειρήσεις (νομικά πρόσωπα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου)	Ενεργειακές Κοινότητες*
Ενεργειακός συμψηφισμός (net metering)	ποιους αφορά	εφαρμόζεται	Εφαρμόζεται	δεν εφαρμόζεται
	όριο ισχύος	έως 10 KWp ανά παροχή	έως 100 KWp ανά παροχή	δεν εφαρμόζεται
	τύπος εγκατάστασης έργου	όμοιος με παροχή κατανάλωσης	όμοιος με παροχή κατανάλωσης	δεν εφαρμόζεται
Εικονικός ενεργειακός συμψηφισμός (virtual net metering)	ποιους αφορά	δεν εφαρμόζεται παρά μόνο μέσω ΕΚοιν	δεν εφαρμόζεται	μόνο οικιακοί καταναλωτές, αγρότες, ΟΤΑ α' και β' βαθμού, πολίτες που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας και νοικοκυριά που πλήττονται από την ενεργειακή ένδεια
	όριο ισχύος	δεν εφαρμόζεται παρά μόνο μέσω ΕΚοιν	δεν εφαρμόζεται	δεν υπάρχει ανώτατο επιτρεπτό όριο ισχύος, συμψηφίζεται το 100% του αθροίσματος της αιτούμενης ισχύος
	τύπος εγκατάστασης έργου	δεν εφαρμόζεται παρά μόνο μέσω ΕΚοιν	δεν εφαρμόζεται	σε οποιαδήποτε περιφέρεια ανεξάρτητα από το πού βρίσκονται οι εγκαταστάσεις κατανάλωσης και η έδρα της ΕΚοιν. Μόνη προϋπόθεση η διασφάλιση της εγγύτητας του 50% + 1 των μελών στην περιοχή δραστηριότητας και ανάπτυξης έργου.
εικονικός ταυτοχρονισμένος συμψηφισμός (virtual net billing)	ποιους αφορά	εφαρμόζεται	Εφαρμόζεται, μεμονωμένα είτε μέσω ΕΚοιν	εφαρμόζεται
	όριο ισχύος	δεν υπάρχει όριο	δεν υπάρχει όριο	δεν υπάρχει όριο
	τύπος εγκατάστασης	σε οποιαδήποτε Περιφέρεια ανεξάρτητα από το πού βρίσκονται οι εγκαταστάσεις κατανάλωσης	σε οποιαδήποτε Περιφέρεια ανεξάρτητα από το πού βρίσκονται οι εγκαταστάσεις κατανάλωσης	σε οποιαδήποτε Περιφέρεια ανεξάρτητα από το πού βρίσκονται οι εγκαταστάσεις κατανάλωσης. Μόνη προϋπόθεση η διασφάλιση της εγγύτητας του 50% + 1 των μελών στην περιοχή δραστηριότητας και ανάπτυξης έργου.

*Ενεργειακές κοινότητες εδώ νοούνται οι Ενεργειακές Κοινότητες του ν.4513/2018, ΚΑΕ, ΕΚΠ

Πίνακας 3: Προβλέψεις ανά τύπο συμψηφισμού και ανά κατηγορία αυτοπαραγωγού, Επεξεργασία The Green Tank

Πέραν των νέων ορισμών για τις ΚΑΕ και ΕΚΠ και των νέων ρυθμίσεων για την αυτοπαραγωγή, το νέο θεσμικό πλαίσιο για τις ενεργειακές κοινότητες περιλαμβάνει κι άλλα ενδιαφέροντα σημεία τα οποία διαφοροποιούνται από τον ιδρυτικό νόμο των ενεργειακών κοινοτήτων. Συγκεκριμένα:

Τοπικότητα και Εγγύτητα

Για τον προσδιορισμό της τοπικότητας εισέρχεται στο θεσμικό πλαίσιο η έννοια της εγγύτητας στο έργο ΑΠΕ ή την περιοχή δραστηριοποίησης της κοινότητας. Το στοιχείο αυτό διαφοροποιεί τους τύπους κοινοτήτων ως προς τον τόπο δραστηριοποίησής τους. Οι ΚΑΕ έχουν περισσότερο τοπικό χαρακτήρα και είναι περισσότερο επικεντρωμένες σε έργα πολιτών για κάλυψη ιδίων αναγκών και αντιμετώπιση ενεργειακής φτώχειας, ενώ τα έργα των ΕΚΠ μπορούν να αναπτύσσονται ανά την επικράτεια χωρίς περιορισμό (παρά μόνο ως προς τη σύνθεση των μελών) και αφορούν μεγαλύτερης κλίμακας και διαφορετικού είδους έργα, όπως η προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας, η σωρευτική εκπροσώπηση, η παροχή ευελιξίας και εξισορρόπησης, καθώς και έργα ενίσχυσης της ενεργειακής απόδοσης.

Πλεονασμα χρήση

Με τον νέο νόμο καταργείται ο κερδοσκοπικός ή μη κερδοσκοπικός χαρακτήρας των ενεργειακών κοινοτήτων, όπως προβλεπόταν στον ν.4513/2018 και εισάγεται η δυνατότητα διαμοιρασμού πλεονασμάτων χρήσης μόνο μετά την παρακράτηση 10% για τακτικό αποθεματικό και τουλάχιστον 70% για έκτακτο ή ειδικό αποθεματικό. Με τη ρύθμιση αυτή ενισχύεται ο βασικός στόχος του θεσμού των ενεργειακών κοινοτήτων που δεν είναι η αποκόμιση κερδών, αλλά τα περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά οφέλη για τα μέλη της κοινότητας και των τοπικών περιοχών που αυτές αναπτύσσονται. Περιορίζεται έτσι η κατάχρηση του θεσμού των ενεργειακών κοινοτήτων από εταιρείες που προσπαθούν να παρακάμψουν τον ανταγωνισμό και να επωφεληθούν από τα πλεονεκτήματα στην αδειοδότηση και την πώληση της παραγόμενης ενέργειας που δίνονται στις ενεργειακές κοινότητες. Δεδομένου ότι τα αποθέματα (έκτακτα και ειδικά, ύψους τουλάχιστον 70%) μπορούν να αξιοποιηθούν για την κάλυψη των υποχρεώσεων της ενεργειακής κοινότητας και συμβάλλουν στην περαιτέρω ανάπτυξή της και την επέκταση των δραστηριοτήτων της, η ρύθμιση αυτή κινείται σε θετική κατεύθυνση.

Παράταση λειτουργικών ενισχύσεων για έργα ενεργειακών κοινοτήτων

Με το άρθρο 111 του ν.5037/2023 δόθηκε νέα παράταση στη διάθεση λειτουργικής ενίσχυσης των έργων των ενεργειακών κοινοτήτων έως 30.09.2023. Πρόκειται για μια ρύθμιση που κινείται στον αντίποδα άλλων προβλέψεων της νομοθεσίας για τον περιορισμό της κατάχρησης του θεσμού των ενεργειακών κοινοτήτων και της κερδοσκοπίας. Τόσο τα φωτοβολταϊκά όσο και τα αιολικά συστήματα αποτελούν πολύ ώριμες τεχνολογίες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ και δεν χρειάζονται λειτουργικές ενισχύσεις για την περαιτέρω ανάπτυξή τους. Η παροχή λειτουργικών ενισχύσεων οδηγεί σε αχρείαστη αύξηση του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας για τους υπόλοιπους πολίτες, πράγμα που είναι τουλάχιστον άδικο ειδικά στον απόηχο της ενεργειακής κρίσης. Αντί του συστήματος λειτουργικής ενίσχυσης, για τη συμμετοχή των ενεργειακών κοινοτήτων στην αγορά ενέργειας, θα μπορούσε να προβλεφθεί ένα διακριτό σύστημα διαγωνιστικής διαδικασίας

αποκλειστικά για τα έργα ΑΠΕ των ενεργειακών κοινοτήτων, ώστε να διασφαλίζονται ίσοι όροι ανταγωνισμού.

Διαθέσιμο Δίκτυο

Είναι σημαντικό ότι στη νέα νομοθεσία προβλέπεται η διασφάλιση ηλεκτρικού χώρου 2 GW για την εφαρμογή ενεργειακού και εικονικού ενεργειακού συμφηφισμού. Πρόκειται για ένα αίτημα που έχει διατυπώσει αντίστοιχα και ο ΔΕΔΔΗΕ στο Σχέδιο Ανάπτυξης 2021 – 2026 που έθεσε σε δημόσια διαβούλευση. Αναγνωρίζοντας ότι ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα ανάπτυξης των έργων αυτοπαραγωγής των ενεργειακών κοινοτήτων είναι η διαθεσιμότητα του δικτύου, η πρόβλεψη αυτή θα μπορέσει να δώσει περιθώριο στα έργα των τοπικών κοινωνιών που στόχο έχουν την κάλυψη ιδίων ενεργειακών αναγκών και όχι την αποκόμιση κερδών, να αναπτυχθούν σημαντικά. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, έως τον Αύγουστο του 2023 είχαν ηλεκτριστεί 337.7 MW ενεργειακού και εικονικού ενεργειακού συμφηφισμού, ενώ βρίσκονταν σε αναμονή ακόμη 1,349 MW. Επιπλέον τα 2 GW αυτοκατανάλωσης αντιστοιχούν περίπου στο 15% της ισχύος των φωτοβολταϊκών έργων που προβλέπονται στο προσχέδιο του αναθεωρημένου Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (13.4 GW). Συνεπώς το περιθώριο των 2 GW μπορεί να καλύψει τις τρέχουσες ανάγκες και μεγάλο τμήμα των μελλοντικών. Ωστόσο, ο νέος νόμος εισάγει τη δυνατότητα σε επιχειρήσεις να συστήσουν ενεργειακές κοινότητες για αυτοπαραγωγή, οι ενεργειακές ανάγκες των οποίων μπορούν πιθανά να ξεπεράσουν κατά πολύ το περιθώριο των 2 GW. Συνεπώς, κατά την εξέταση των αιτημάτων σύνδεσης αλλά και στις υπουργικές αποφάσεις που θα προσδιορίζουν τους δικαιούχους των προγραμμάτων αξιοποίησης των διαθέσιμων πόρων **θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι το σημαντικό αυτό περιθώριο ισχύος, καθώς και όποια επέκτασή του στο μέλλον θα διαμοιραστεί ισότιμα μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών αυτοκαταναλωτών (πολίτες και νοικοκυριά, μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ΟΤΑ, αγρότες, νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου), δίνοντας προτεραιότητα σε νοικοκυριά και πολίτες.**

Διαθέσιμοι Πόροι

Είναι πολύ θετικό ότι στα οικονομικά κίνητρα και τα μέτρα στήριξης για τις Κοινότητες Ανανεώσιμης Ενέργειας (ΚΑΕ) προβλέπεται η προκήρυξη μέσω ΚΥΑ προγραμμάτων εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων και συστημάτων αποθήκευσης για την εφαρμογή του εικονικού ενεργειακού συμφηφισμού με χρηματοδότηση από πόρους της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου και του Προγράμματος Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, αλλά και του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης. Η πρόβλεψη αυτή υπάρχει και για τις Ενεργειακές Κοινότητες Πολιτών (ΕΚΠ), οι οποίες όμως έχουν άλλο εύρος δραστηριοτήτων και ευρύτερη σύνθεση μελών. Πρόκειται για **ένα δυνητικά πολύ θετικό μέτρο υπό την προϋπόθεση ότι θα ενισχύσει κατά προτεραιότητα πολίτες, μικρομεσαίες επιχειρήσεις, αγρότες, ΟΤΑ και ευρύτερα δικαιούχους που αποδεδειγμένα έχουν δυσκολία πρόσβασης σε τραπεζικό δανεισμό ή άλλους χρηματοδοτικούς πόρους.**

Σύνδεση έργων εικονικού ενεργειακού συμφηφισμού στο Δίκτυο Υψηλής Τάσης

Θετική επίσης είναι η πρόβλεψη του νέου νόμου για τη δυνατότητα σύνδεσης έργων εικονικού ενεργειακού συμφηφισμού στο Δίκτυο Υψηλής Τάσης. Κατ' αυτόν τον τρόπο δημιουργούνται περισσότερες δυνατότητες σύνδεσης έργων και αξιοποίησης των υφιστάμενων υποδομών. Η συγκεκριμένη δυνατότητα μπορεί να έχει άμεση εφαρμογή για πολλά έργα εικονικού ενεργειακού

συμψηφισμού των ενεργειακών κοινοτήτων στη λιγνιτική Δυτική Μακεδονία, όπου σήμερα, με βάση τις απορριπτικές απαντήσεις του ΔΕΔΔΗΕ, το δίκτυο χαμηλής και μέσης τάσης αδυνατεί να τα συνδέσει. Η δυνατότητα αξιοποίησης του Δικτύου Υψηλής Τάσης ειδικά στη Δυτική Μακεδονία θα συμβάλει επίσης στην άμεση ενεργοποίηση και απορρόφηση των πόρων του Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης 2021 – 2027 που αφορούν ενεργειακές κοινότητες. **Συνεπώς προτείνεται να υπάρξει μέριμνα για σύνδεση στο Δίκτυο Υψηλής Τάσης έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού που δεν αφορούν μόνο μεγάλες επιχειρήσεις, ειδικά στη Δυτική Μακεδονία όπου υπάρχει αυξημένη ζήτηση για την κατηγορία αυτή των έργων.**

Ενεργειακές κοινότητες και επιχειρήσεις

Η συμμετοχή των επιχειρήσεων σε ενεργειακές κοινότητες που προβλεπόταν στον ιδρυτικό νόμο, γίνεται ακόμα πιο συγκεκριμένη στον ν.5037/2023. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι μια ΚΑΕ ή ΕΚΠ μπορεί να ιδρυθεί με τη συμμετοχή τουλάχιστον 15 μικρο-μεσαίων επιχειρήσεων ή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου. Επίσης, οι επιχειρήσεις, όπως και όλοι οι υπόλοιποι αυτοπαραγωγοί, θα μπορούν να συνδέονται και στο δίκτυο της υψηλής τάσης καθώς και να έχουν πρόσβαση στα προνόμια που παρέχει η νομοθεσία, δηλαδή πρόσβαση στο δίκτυο και τις χρηματοδοτήσεις.

Μεταβιβάσεις έργων

Η δυνατότητα μεταβίβασης έργων ΑΠΕ που επιτρεπόταν στις Ενεργειακές Κοινότητες του ν.4513/2018 απαγορεύτηκε στη νέα νομοθεσία για τις ΚΑΕ και ΕΚΠ (ν. 5037/2023). Ειδικότερα, απαγορεύτηκε η μεταβίβαση αδειών παραγωγής, βεβαιώσεων παραγωγού ή βεβαιώσεων ειδικών έργων και άλλων διοικητικών αδειών και εγκρίσεων σταθμών παραγωγής ενέργειας που ανήκουν σε ΚΑΕ και ΕΚΠ. Επίσης, στο νόμο 5043/2023¹⁴ (άρθρο 121) δόθηκε η δυνατότητα μετατροπής εμπορικών έργων ενεργειακών κοινοτήτων (με άδεια παραγωγής ή βεβαίωση παραγωγού ή εξαιρούμενων σταθμών που έχουν λάβει ή λαμβάνουν οριστική προσφορά σύνδεσης) σε έργα αυτοπαραγωγής (έργα εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού) από τις ίδιες ή νέες ενεργειακές κοινότητες.

Χρηματοδότηση ενεργειακών κοινοτήτων

Οι πόροι που προβλέπονται για τις ενεργειακές κοινότητες από το Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης 2021 - 2027¹⁵ ενεργοποιήθηκαν στις 27.09.2023 με τη δημοσίευση της σχετικής πρόσκλησης «Στήριξη ενεργειακών κοινοτήτων για την ανάπτυξη δράσεων αυτοπαραγωγής» από Ειδική Υπηρεσία Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης¹⁶.

Η πρόσκληση αφορά την ενίσχυση των ενεργειακών κοινοτήτων για υλοποίηση έργων ενεργειακού ή/και εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού και την προώθηση έργων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) για αυτοπαραγωγή. Διατίθενται €41.795 εκ. για τις ενεργειακές κοινότητες σε όλες

¹⁴ Νόμος 5043/ 2023, ΦΕΚ Α' / 91/13-04-2023

¹⁵ Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης 2021-2027, <https://bit.ly/3PLQE8G>

¹⁶ ΕΥΔΑΜ 27.9.2023, <https://bit.ly/48IECHg>

τις περιοχές που εμπίπτουν στο Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης¹⁷, από τα οποία €26.845 εκ. προορίζονται για τις ενεργειακές κοινότητες στις λιγνιτικές περιοχές (Κοζάνη, Φλώρινα και Αρκαδία). Το μέγιστο ποσοστό επιχορήγησης ανέρχεται σε 80% των επιλέξιμων δαπανών και η ελάχιστη αποδεκτή δυναμικότητα των σταθμών ΑΠΕ για αυτοπαραγωγή ορίστηκε στα 300 KW. Οι επιλέξιμες δαπάνες αφορούν τη μελέτη διαστασιολόγησης του έργου, την προμήθεια εξοπλισμού και την εγκατάσταση των σταθμών ΑΠΕ αλλά και αποθήκευσης ώστε να αντιμετωπιστούν τα ζητήματα μη διαθεσιμότητας ηλεκτρικού χώρου. Τα έργα θα πρέπει να εξυπηρετούν τις ενεργειακές ανάγκες κοινωφελών επιχειρήσεων και δημοτικών επιχειρήσεων ύδρευσης αποχέτευσης, σχολικών μονάδων όλων των βαθμίδων, κέντρων υγείας και νοσοκομείων, δημοτικών και δημόσιων αθλητικών κέντρων, κτιρίων των ΟΤΑ και καταναλωτών που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας και νοικοκυριών που πλήττονται από την ενεργειακή φτώχεια.

Η παραπάνω δράση κινείται στη σωστή κατεύθυνση, παρά την καθυστέρηση στην κινητοποίηση των διαθέσιμων πόρων. Όμως, απευθύνεται αποκλειστικά στις ενεργειακές κοινότητες των παραπάνω φορέων αποκλείοντας από τους δικαιούχους τις ενεργειακές κοινότητες που συγκροτούνται από πολίτες ή και τοπικές επιχειρήσεις. Πρόκειται για μια επιλογή που δείχνει να αγνοεί τη δυναμική των ενεργειακών κοινοτήτων στις λιγνιτικές περιοχές της χώρας και την ενεργοποίηση των πολιτών για την κάλυψη των ενεργειακών τους αναγκών, όπως αποτυπώθηκε και στην ανάλυση που προηγήθηκε. Ως εκ τούτου **προτείνεται να υπάρξει άμεσα και δεύτερο πρόγραμμα στήριξης σε έργα ενεργειακών κοινοτήτων από τους πόρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης**, ενώ στις επιλέξιμες δαπάνες προτείνεται να συμπεριληφθούν και έργα ηλεκτροκίνησης και αντλιών θερμότητας από ενεργειακές κοινότητες ώστε να παρέχεται η δυνατότητα κάλυψης αναγκών σε θέρμανση/ ψύξη με κλιματικά και οικονομικά βιώσιμο τρόπο.

Επίσης, το επόμενο διάστημα αναμένεται η ενεργοποίηση πόρων για τις ενεργειακές κοινότητες από τα (Περιφερειακά) Επιχειρησιακά Προγράμματα της περιόδου 2021 – 2027. Ειδικότερα, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Δυτική Ελλάδα 2021 – 2027»¹⁸ στην *Προτεραιότητα 2: Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, αντιμετώπιση και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, ενίσχυση της ενεργειακής αυτάρκειας και της κυκλικής οικονομίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας* περιλαμβάνει δράση ύψους €17 εκ. υπό τον τίτλο «Καινοτόμες μορφές κατανάλωσης» που θα υποστηρίξει την εγκατάσταση και λειτουργία έργων ΑΠΕ 7 ενεργειακών κοινοτήτων για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών Τοπικών Οργανισμών Εγγείων Βελτιώσεων, ΟΤΑ, εταιρειών ύδρευσης και νομικών προσώπων στη Δυτική Ελλάδα. Επίσης, στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ιόνια Νησιά 2021 – 2027»¹⁹ στην *Προτεραιότητα 2: Προστασία του Περιβάλλοντος, Αειφόρος Ανάπτυξη, Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής* περιλαμβάνεται δράση πιλοτικού χαρακτήρα ύψους €850,000 υπό τον τίτλο «Ενεργειακές Κοινότητες» που στοχεύει στην ίδρυση ενεργειακών κοινοτήτων στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων.

¹⁷ Περιλαμβάνονται οι Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας, Περιφερειακή Ενότητα Αρκαδίας και Μεσσηνίας, Περιφέρεια Βόρειου και Νότιου Αιγαίου και η Περιφέρεια Κρήτης.

¹⁸ Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Δυτική Ελλάδα 2021 – 2027», <https://bit.ly/3ZTpDpC>

¹⁹ Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ιόνια Νησιά 2021 – 2027», <https://bit.ly/3LY1BK1>

Στο Τομεακό Πρόγραμμα Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή 2021 - 2027²⁰ στον *Ειδικό Στόχο 2. Προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σύμφωνα με την οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας* αναφέρεται η υποστήριξη δράσεων ανάπτυξης έργων ΑΠΕ από ενεργειακές κοινότητες, κατά κύριο λόγο σε νησιά, ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές, δίχως όμως να έχει υπάρξει κάποια σχετική ενέργεια.

Οι ενεργειακές κοινότητες στον κοινοβουλευτικό έλεγχο

Από τον Νοέμβριο του 2022 έως τη δημοσίευση του παρόντος μεσολάβησαν σημαντικές πολιτικές εξελίξεις, όπως οι εθνικές εκλογές τον Μάιο του 2023 και οι εκλογές της τοπικής αυτοδιοίκησης τον Οκτώβριο του 2023. Ο θεσμός των ενεργειακών κοινοτήτων και η ανάπτυξη του απασχόλησε τις πολιτικές δυνάμεις, οι οποίες πέρα από αναφορές σε αυτές κατά τις προεκλογικές περιόδους, ανέδειξαν διαφορετικές πτυχές του θεσμού στη Βουλή μέσω κοινοβουλευτικών ερωτήσεων και αναφορών.

Ειδικότερα, η Νέα Δημοκρατία ως κυβέρνηση την προηγούμενη περίοδο έφερε θεσμικές ρυθμίσεις σχετικά με τις ενεργειακές κοινότητες (ν. 5037/2023), ενώ ο ΣΥΡΙΖΑ²¹, το ΠΑΣΟΚ – ΚΙΝΑΛ²² και το ΜΕΡΑ-25²³ συμπεριέλαβαν τις ενεργειακές κοινότητες στο πρόγραμμά τους ή και στις δημόσιες τοποθετήσεις τους.

Όσον αφορά στον κοινοβουλευτικό έλεγχο, ο ΣΥΡΙΖΑ κατέθεσε ερώτηση σχετικά με την ενίσχυση των ενεργειακών κοινοτήτων στις λιγνιτικές περιοχές και τον ρόλο τους στη Δίκαιη Μετάβαση²⁴ (καθυστέρηση διάθεσης πόρων του ΠΔΑΜ 2021 – 2027, κορεσμός δικτύου και μη σύνδεση έργων). Σε αυτή την ερώτηση, η απάντηση του αρμόδιου Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων για τη Δίκαιη Μετάβαση αναφέρει τις γενικές κατευθύνσεις του Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης 2021 – 2027 σχετικά με την ενεργειακή απόδοση και την καθαρή και έξυπνη ενέργεια, καθώς και την πρόβλεψη των ενεργειακών κοινοτήτων στο εν λόγω πρόγραμμα χωρίς περαιτέρω λεπτομέρειες.

Επίσης, ο ΣΥΡΙΖΑ κατέθεσε ερώτηση σχετικά με τις αντιδράσεις της τοπικής κοινωνίας για την αδειοδότηση μεγάλου πλωτού θαλάσσιου φωτοβολταϊκού έργου της Ενεργειακής Στρατηγικής Κοινότητας Ανανεώσιμης Ενέργειας Π.Ε. στη Στερεά Ελλάδα²⁵ αναδεικνύοντας τα προβλήματα που εντοπίζει στην αδειοδότηση του έργου, ενώ αμφισβητεί τους όρους βιώσιμης ανάπτυξης στη συγκεκριμένη περιοχή, η οποία δεν έχει ακόμα απαντηθεί.

²⁰ Τομεακό Πρόγραμμα Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή 2021 - 2027, <https://bit.ly/3QB303k>

²¹ ΣΥΡΙΖΑ, Πρόγραμμα Διακυβέρνησης 2023 – 2027, <https://bit.ly/3LYJBK1>

²² ΠΑΣΟΚ – ΚΙΝΑΛ, 12 προτεραιότητες για ένα σύγχρονο κράτος με κοινωνική δικαιοσύνη, <https://bit.ly/46mTvgE>

²³ ΜΕΡΑ-25, Θέσεις στα πεδία της πράσινης ενέργειας και της κυκλικής οικονομίας, <https://bit.ly/46qVCQz>

²⁴ Βουλή των Ελλήνων (2023), Ερώτηση, Π. Πέρκα, <https://bit.ly/3LYhjzo>

²⁵ Βουλή των Ελλήνων (2023), Ερώτηση, Γ. Πούλου, <https://bit.ly/46oBGhr>

Η αξιοποίηση και η απορρόφηση των κονδυλίων του Εθνικού Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης και των ευρωπαϊκών πόρων του Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης 2021 – 2027 με ειδική αναφορά στις ενεργειακές κοινότητες, αποτέλεσαν αντικείμενο ακόμα μιας ερώτησης²⁶ των βουλευτών του ΣΥΡΙΖΑ, η οποία απαντήθηκε από το αρμόδιο Υπουργείο, παραθέτοντας τη μέχρι σήμερα πορεία αξιοποίησης των χρηματοδοτικών πόρων για τη Δίκαιη Μετάβαση. Ειδική αναφορά γίνεται στους διαθέσιμους πόρους προς τις ενεργειακές κοινότητες των περιοχών σε μετάβαση, ενώ αναφέρεται επίσης με σαφήνεια ότι θα υπάρξει αύξηση της χρηματοδότησης από εθνικούς πόρους για έργα ενεργειακών κοινοτήτων με την ενεργοποίηση των πόρων 2020 και 2021 από τα έσοδα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών.

Το ΠΑΣΟΚ – ΚΙΝΑΛ κατέθεσε ερώτηση²⁷ σχετικά με την επιβάρυνση και τις απειλές για τη βιώσιμη ανάπτυξη στον Κόλπο της Δομβραίνας με αφορμή το αίτημα για εγκατάσταση μεγάλου πλωτού θαλάσσιου φωτοβολταϊκού πάρκου της Ενεργειακής Στρατηγικής Κοινότητας Ανανεώσιμης Ενέργειας Π.Ε, η οποία δεν έχει ακόμα απαντηθεί.

Το ΜΕΡΑ – 25, στην προηγούμενη κοινοβουλευτική περίοδο, κατέθεσε ως αναφορά²⁸ τις επιστολές του Δικτύου Ενεργειακών Κοινοτήτων Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα Δυτικής Μακεδονίας «Όφελος» και των ενεργειακών κοινοτήτων Κλένια ΣΥΝ.Π.Ε. και Sunshine Π.Ε. αναδεικνύοντας τα προβλήματα σύνδεσης των έργων τους λόγω έλλειψης ηλεκτρικού χώρου καθώς και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στην εφαρμογή του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού, για την οποία όμως δεν έλαβε απάντηση.

Προτάσεις

Για την εξέλιξη του θεσμού των ενεργειακών κοινοτήτων και τη συμβολή τους στη Δίκαιη Μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών το Green Tank παρεμβαίνει σταθερά στον δημόσιο διάλογο, καταθέτοντας συγκεκριμένες προτάσεις. Ειδικότερα προτείνονται τα εξής:

1. Χρηματοδότηση
 - Άμεση διαμόρφωση νέου προγράμματος στήριξης ενεργειακών κοινοτήτων πολιτών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων στις λιγνιτικές περιοχές από τους πόρους του ΠΔΑΜ 2021 – 2027 λόγω αυξημένου ενδιαφέροντος και αναγκών. Έμφαση πρέπει να δοθεί στην επιδότηση υβριδικών συστημάτων φωτοβολταϊκών & αποθήκευσης για έργα αυτοπαραγωγής από ενεργειακές κοινότητες που συστήνονται από πολίτες²⁹, κατά τα πρότυπα της πρόσκλησης που ήδη έχει δημοσιευτεί για δήμους και σχετιζόμενους φορείς.
 - Αξιοποίηση εθνικών πόρων για τη Δίκαιη Μετάβαση (πλειστηριασμό δικαιωμάτων CO2) για την ενίσχυση των ενεργειακών κοινοτήτων των λιγνιτικών περιοχών με άμεση έκδοση σχετικής πρόσκλησης.

²⁶ Βουλή των Ελλήνων (2023), Ερώτηση, Π.Πέρκα, <https://bit.ly/46N3T0T>

²⁷ Βουλή των Ελλήνων (2023), Ερώτηση, Γ. Μουλκιώτης, <https://bit.ly/3Fea2aS>

²⁸ Βουλή των Ελλήνων (2023), Αναφορά, Κ. Αρσένης, <https://bit.ly/3Fe9Mc4>

²⁹ The Green Tank, Σεπτέμβριος 2023, «Στήριξη ενεργειακών κοινοτήτων πολιτών στις λιγνιτικές περιοχές συνδυάζοντας φωτοβολταϊκά συστήματα με μπαταρίες αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας», <https://bit.ly/45R4Gx4>

- Ενίσχυση κατά προτεραιότητα όσων αποδεδειγμένα έχουν δυσκολία πρόσβασης σε τραπεζικό δανεισμό ή άλλους χρηματοδοτικούς πόρους μέσω των οικονομικών κινήτρων και μέτρων στήριξης για τις ενεργειακές κοινότητες που προβλέπονται στη νέα νομοθεσία (πόροι ΕΕ, Πρόγραμμα Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης για κάλυψη του κόστους εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων και συστημάτων αποθήκευσης για την εφαρμογή του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού), όπως ενεργειακές κοινότητες πολιτών, μικρομεσαίες επιχειρήσεις, αγρότες, ΟΤΑ.
- Δημιουργία αναπτυξιακού ταμείου (ή ενδιάμεσου φορέα) ειδικά για ενεργειακές κοινότητες που θα διευκολύνει την πρόσβαση στον δανεισμό, την παροχή εγγυήσεων, την κάλυψη του κόστους συμμετοχής στις ανταγωνιστικές διαδικασίες, και την επιχορήγηση του κόστους της προκαταρκτικής φάσης των έργων.

2. Δίκτυο

- Ενίσχυση και επέκταση των δικτύων ώστε να μπορούν να αναπτυχθούν τα έργα των ενεργειακών κοινοτήτων. Να εξασφαλιστεί ικανή έκταση για την εγκατάσταση έργων των ενεργειακών κοινοτήτων με ισχυρή συμμετοχή πολιτών, τοπικών μικρών επιχειρήσεων και ΟΤΑ στις Ζώνες Απολιγνιτοποίησης.
- Το περιθώριο ισχύος 2 GW που δίνει η νέα νομοθεσία για έργα αυτοπαραγωγής, καθώς και η όποια επέκτασή του στο μέλλον, να διαμοιραστεί ισότιμα μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών αυτοκαταναλωτών (πολίτες και νοικοκυριά, ενεργειακές κοινότητες πολιτών, μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ΟΤΑ, αγρότες, νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου) δίνοντας προτεραιότητα σε νοικοκυριά και πολίτες που θέλουν να καλύψουν τις ανάγκες τους είτε μεμονωμένα, είτε συλλογικά μέσω ενεργειακών κοινοτήτων.
- Διασφάλιση σύνδεσης κατά προτεραιότητα στο Δίκτυο Υψηλής Τάσης των έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού των ενεργειακών κοινοτήτων με συμμετοχή και έργων πολιτών και όχι μόνο μεγάλων επιχειρήσεων.

3. Πολιτικές στήριξης ενεργειακών κοινοτήτων

- Θέσπιση συγκεκριμένων ποσοτικών στόχων για τις ενεργειακές κοινότητες στο υπό αναθεώρηση Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ).
- Προώθηση της συμμετοχής των πολιτών στα μεγάλα έργα ΑΠΕ στις λιγνιτικές περιοχές που υλοποιούνται από μεγάλες εταιρίες όπως η ΔΕΗ, μέσω μετοχοποίησης των έργων αυτών και προσφοράς τμήματος των μετοχών για αγορά από ενεργειακές κοινότητες.
- Διαμόρφωση ειδικού πλαισίου για τη διεξαγωγή ανταγωνιστικών διαδικασιών για εμπορικά έργα ΑΠΕ που θα περιλαμβάνουν αποκλειστικά και μόνο ενεργειακές κοινότητες εξασφαλίζοντας ίσους όρους ανταγωνισμού.
- Δημιουργία κόμβου πληροφόρησης για τις ενεργειακές κοινότητες από το ΥΠΕΝ. Σκοπός αυτού είναι η ενίσχυση του θεσμού μέσα από τη συγκέντρωση και δημοσίευση στοιχείων για τις ενεργειακές κοινότητες και η διαμόρφωση προτάσεων (ενδεικτικά για σχήματα ενίσχυσης, επιχειρηματικά μοντέλα, θεσμικές αλλαγές κ.ά.), καθώς και η παροχή άμεσης πληροφόρησης για όλες τις θεσμικές εξελίξεις και η επίλυση προβλημάτων που ανακύπτουν.